

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2017 VÄRMLANDS LÄN

Prognos för arbetsmarknaden 2017-2018

Innehåll

Sammanfattning	4
Konjunkturläget i Värmlands län	6
Prognos över sysselsättning och arbetslöshet.....	9
Näringsgrenar	12
Privata tjänster	12
Industri	17
Byggverksamhet	20
Offentliga tjänster.....	22
Jord- och skogsbruk.....	24
Matchningsläget på arbetsmarknaden	24
Befolkning och arbetskraft	28
Befolkningsutveckling i länet.....	28
Stora skillnader i utbildningsnivå.....	30
Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen.....	32
Arbetslöshetens utveckling	32
Stora variationer mellan olika grupper	33
Stora utmaningar på länets arbetsmarknad	40
Bilagor	44
Bilaga 1. Metod och urval	44
Bilaga 2. Definitioner	46
Bilaga 3. Befolkningens åldersstruktur	47
Bilaga 4. Arbetslöshetens sammansättning	48

Sammanfattning

Stark konjunktur i Värmlands län

Den svenska konjunkturen är fortsatt stark och det avspeglas även i Värmlands län. Näringslivet i länet har upplevt en ökad efterfrågan under det senaste halvåret. Det gick till och med något bättre än förväntat. Den globala ekonomin förväntas ha en något starkare tillväxttakt framöver. Det innebär att det för Sveriges och länets del kan bli ett gynnsamt läge för exporten av varor och tjänster.

Stämningssläget bland värmländska företag är onekligen positivt. Framtidstron är starkast inom bygg och anläggning och det byggs mycket i dagsläget. Även den privata tjänstesektorn uppvisar en tydlig optimism inför det kommande halvåret. Den starka konjunkturen gynnar tjänstesektorns olika delar, både genom hushållens konsumtion och genom att övriga näringslivet efterfrågar tjänster. Här har hotell och restaurang samt it-sektorn optimistisk syn på framtiden. I vårens undersökning andas industrin optimism inför framtiden och tror på en ökad efterfrågan. Den offentliga tjänsteproduktionen har haft en positiv tillväxt under 2016, till stor del på grund av ett stort asylmottagande. Under 2017 och 2018 förväntas tjänsteproduktionen öka ytterligare, men i lägre takt än tidigare.

Starkare anställningsplaner än på länge

Antalet förvärvsarbetande i Värmlands län blev fler under 2016 enligt Arbetsförmedlingens prognoser.¹ Även 2017 och 2018 ser ut att följa trenden med ett ökat antal sysselsatta, där 2017 blir något starkare. Efterfrågan på arbetskraft är fortsatt stor i Värmlands län och anställningsplanerna är historiskt höga. Samtidigt blir matchningsläget allt mer problematiskt inom vissa branscher. Inom bygg och den offentliga tjänstesektorn är det många arbetsgivare som har svårt att hitta efterfrågad kompetens. Den tydliga optimismen och ett ökat behov av personal innebär att sysselsättningen förväntas öka med 2 100 personer till slutet av 2018. Det är främst privat och offentlig tjänstesektor som bidrar till ökningen på länets arbetsmarknad. Även inom bygg är behovet av personal stort och antalet sysselsatta ökar. Inom industrin blir antalet sysselsatta något färre, trots att det finns en optimism. Fortsatta effektiviseringar innebär att det inte behövs fler som jobbar i branschen.

Arbetslösheten i länet ökar under 2018

Arbetsmarknaden i länet har uppvisat en styrka under de första fem månaderna 2017. Efter ett dämpat läge under 2016 tog minskningen av arbetslösheten åter fart under våren. Minskningen förväntas hålla i sig under resten av året. Men trots att den just nu minskar förväntas trenden vända och arbetslösheten öka under 2018. Ökningen beror på att allt fler utrikes födda deltar i arbetskraften. Samtidigt har sammansättningen av arbetskraften förändrats och allt fler står längre ifrån arbetsmarknaden. Parallellt med detta har ungdomsarbetslösheten fortsatt att

¹ Bakåtprognos för 2016 görs då siffror för det året inte finns tillgängligt i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken.

minska i en tydlig takt, som till stor del beror på en stark konjunktur. I april 2017 låg arbetslösheten på 8,1 procent.² I slutet av 2017 förväntas antalet inskrivna arbetslösa vara 150 personer färre än i slutet av 2016. Därefter ökar arbetslösheten med 200 personer till slutet av 2018. Det innebär att arbetslösheten beräknas stiga till 8,3 procent i slutet av 2018.

Stor andel riskerar långa tider i arbetslöshet

Det finns vissa grupper som bedöms ha en utsatt ställning på arbetsmarknaden. Här ingår utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt äldre inskrivna arbetslösa. Dessa personer står som grupp längre ifrån arbetsmarknaden och det krävs mer aktiva åtgärder för att korta ned tiden i arbetslöshet. Arbetslösheten i länet är som högst bland utomeuropeiskt födda och personer med högst förgymnasial utbildning. Grupperna i utsatt ställning växer hela tiden och utgör i dagsläget tre av fyra inskrivna arbetslösa. Det beror främst på ett stort inflöde av personer som är födda utanför Europa. Det är bland dessa grupper som arbetskraftsresurserna till stor del finns.

Utrikes födda är viktiga för länets arbetsmarknad

Trots den starka konjunkturen i länet finns det många arbetsmarknadspolitiska utmaningar att ta tag i. Befolkningen växer och en allt större andel utgörs av äldre personer, vilket förändrar försörjningsbördan. För en bibehållen välfärd och kompetensförsörjning krävs det samarbete och god planering. Allt fler arbetsgivare har svårt att hitta rätt kompetens vid rekrytering. Matchning till utbildning är en viktig del för att lyckas dämpa den bristsituation som finns. Det finns ett stort antal inskrivna arbetslösa personer som saknar gymnasial utbildning. Om man lyckas höja utbildningsnivån på dessa kommer det att underlätta deras etablering på arbetsmarknaden och förhoppningsvis även dämpa arbetsgivarnas upplevda brist.

Allt fler utrikes födda deltar i arbetskraften och det tar viss tid för dem att etablera sig på arbetsmarknaden. Samhället och näringslivet behöver i ännu högre utsträckning upptäcka de kompetenser som finns i denna grupp. Det är trots allt utrikes födda som till stor del har stått för länets sysselsättningstillväxt under de senaste åren. Länet behöver dessa personer och fördomar eller myter får inte bli ett hinder för integrationen. Det är viktigt att lyckas med detta då de annars riskerar att hamna i långa tider utan arbete. Här måste man kartlägga vilka kompetenser som finns och vilka insatser som är bäst lämpade för att skapa ett inträde på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har flera typer av insatser för dessa personer. Men andra områden måste också ta sitt ansvar, exempelvis utbildningspolitiken och det reguljära utbildningsväsendet.

² Som andel av den registerbaserade arbetskraften i åldern 16-64 år.

Konjunkturläget i Värmlands län

Omvärldsläget fortsätter att karaktäriseras av många nedåtrisker. Den globala ekonomin förväntas dock ha en starkare tillväxt under 2017 och 2018. I USA har tillväxten varit något dämpad i början av 2017 men det är troligtvis tillfälliga faktorer som påverkar. Arbetsmarknaden i USA rör sig dock i rätt riktning med en god sysselsättningstillväxt och låg arbetslöshet. Tillväxten i USA är ett fortsatt viktigt bidrag till omvärlden. Kinas tillväxt har dämpats sedan ett tag tillbaka men är nu något stabiliserad. Trots sin dämpade tillväxttakt bidrar även Kina med en viktig del till omvärldstillväxten. Vänder man blicken mot Europa, och främst euroområdet, är det en tudelad bild av utvecklingen. Tillväxten går åt rätt håll, i sin helhet, och fortsätter att förstärkas. Arbetsmarknaden visar även den på en förstärkning. Antalet sysselsatta växer i euroområdet och arbetslösheten har tagit sig en liten bit under tio procent, även om den utvecklas långsamt. Vissa länder går starkt medan andra brottas med olika problem. Tyskland visar alltså en bra utveckling och arbetsmarknaden uppvisar styrka. Det är bra för Sverige att euroområdet uppvisar en fortsatt förstärkning då vi exporterar mycket till Europa och euroområdet.³

Den svenska ekonomin har de senaste åren främst drivits på av inhemsk efterfrågan och relativt köpstarka hushåll. Under 2016 var det främst offentlig konsumtion och fasta bruttoinvesteringar som drev på tillväxten.⁴ Förväntningarna framöver är att även exporten får mer fart och kan bidra mer till svensk ekonomi.

Den svenska arbetsmarknaden kan fortsätta beskrivas som stark och sysselsättningen fortsätter att öka. Arbetslöshetens minskning har, enligt Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik, bromsat in och börjat öka på senare tid. Detta är dock en förväntad utveckling på grund av det ökade inflödet av utrikes födda. Arbetsmarknadens efterfrågan på arbetskraft är hög och den bedöms vara fortsatt hög under resten av 2017 och under 2018.

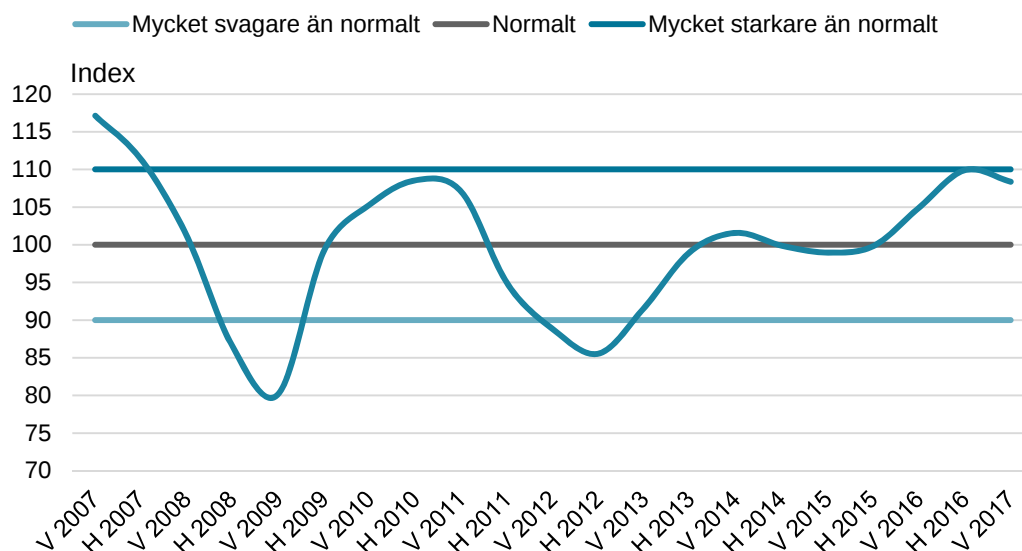
Näringslivet förväntar sig ökad efterfrågan

Enligt Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator våren 2017 ligger förväntningarna på en nivå som är starkare än normalt inför det kommande halvåret. Efterfrågeindikatorn är något mer dämpad än i höstas, men då har efterfrågan ökat ganska mycket den senaste tiden och det är också utgångspunkten för bedömningarna. Det senaste halvåret gick något bättre än förväntat och arbetsgivarna tror på ett fortsatt bra halvår. Inför det kommande halvåret tror nästan sex av tio arbetsgivare inom det privata näringslivet på en ökad efterfrågan av varor och tjänster. Endast tre procent tror att den minskar under samma period. Det är en utbredd optimism som syns bland länets privata företag. Ingen av branscherna uppvisar en direkt pessimism, men styrkan i optimismen varierar. För det kommande höst- och vinterhalvåret (6-12 månaders sikt) är optimismen fortsatt tydlig. Bedömningen är att högkonjunkturen i länet fortsätter under prognosperioden.

³ För en fördjupad diskussion över Arbetsförmedlingens syn på omvärlden hänvisas läsaren till Arbetsmarknadsutsikterna våren 2017 på riksnivå.

⁴ SCB, nationalräkenskaperna

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator* för näringslivet i Värmlands län

*För information om Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator, se bilaga 2. Säsongrensade data, trendvärden.

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Rekordmånga arbetsgivare planerar att anställa

Efterfrågan på arbetskraft i Värmlands län är hög och har visat på stigande nivåer under en längre period. Många lediga jobb kommer in till Platsbanken⁵ hos Arbetsförmedlingen och signaler från arbetsgivarna är att det finns ett stort behov av mer personal. Inte heller varselalen visar några oroväckande tendenser, även om det finns vissa varsel som har varit av större karaktär.

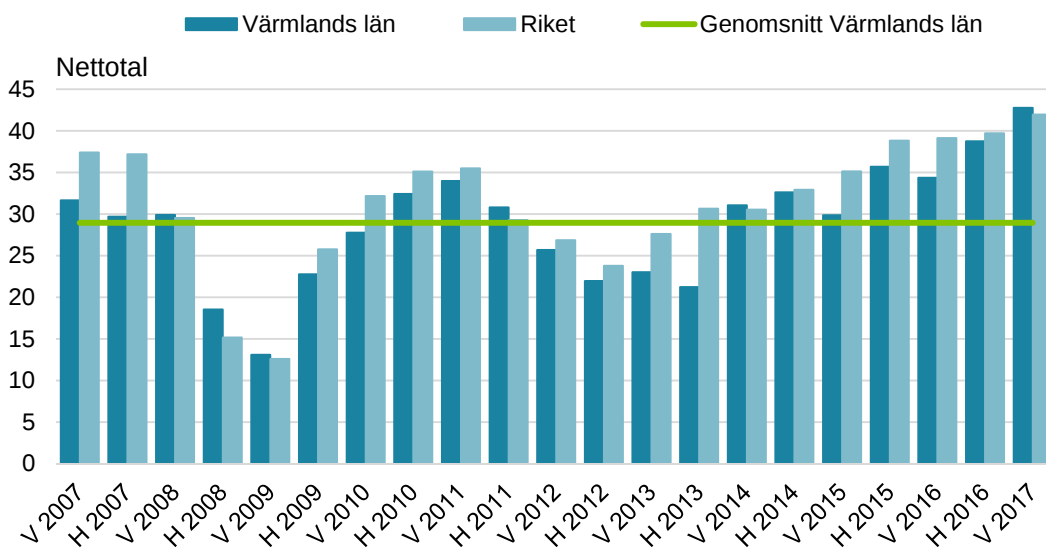
Arbetsgivarnas anställningsplaner i länet har haft en uppåtgående trend de senaste åren i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning. I vårens undersökning är nivåerna på den högsta nivån hittills om man jämför bakåt till våren 2007. Nästan hälften av arbetsgivarna inom det privata näringslivet planerar att utöka sin personalstyrka på ett års sikt. Endast sex procent anser sig behöva minska personalstyrkan det kommande året. Diagrammet nedan visar att nettotalet för anställningsplanerna är tydligt över det historiska genomsnittet. Inom den offentliga tjänstesektorn är det fyra av tio som planerar en utökning av personalen det kommande året. Över en av tio tror sig behöva minska personalstyrkan.

Även om anställningsplanerna är positiva har rekryteringsproblemen ökat på sina håll. Dessa rekryteringsproblem kan innebära att anställningsplanerna inte uppfylls fullt ut. Mer diskussion om rekryteringsproblemen finns under avsnittet om *matchningsläget*. Kapacitetsutnyttjandet

⁵ Tillförlitligheten på Platsbanken är något osäker i nuläget och det finns ett överifierat bakomliggande rekryteringsbehov. Men signaler från arbetsgivarna är att ett stort behov finns.

inom näringslivet i länet är även det på höga nivåer. Över sju av tio angav att de kunde öka sin produktion eller försäljning med högst tio procent innan rekrytering av ny personal måste ske. Indikatorerna talar alltså för en ökad sysselsättning i Värmlands län framöver.

Privata arbetsgivare som planerar att utöka sin personalstyrka på ett års sikt i Värmlands län

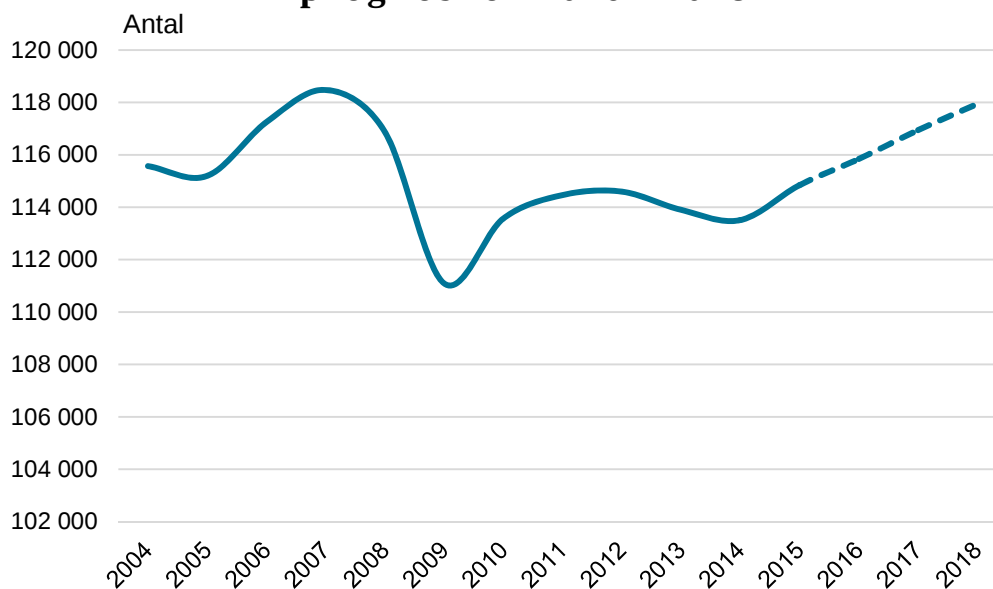
Säsongsrensade data, trendvärden.
Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Prognos över sysselsättning och arbetslöshet

Fler jobb i Värmlands län

En fortsatt stark konjunktur avspeglar sig också på arbetsmarknaden i länet. Hittills under 2017 har länets arbetsmarknad visat på ytterligare förstärkning. Arbetsgivarnas förväntningar på ökad efterfrågan är positiva och så även anställningsplanerna. I nuläget finns det inget som tyder på att arbetsmarknaden försämras under prognosperioden. Sysselsättningstillväxten i länet förväntas vara positiv under 2017 och 2018. Behovet av personal är stort på flera håll i och med en ökad efterfrågan, samtidigt som kapacitetsutnyttjandet är högt. Dessutom växer länets befolkning och det skapar ett behov av fler anställda för att möta den ökade efterfrågan som det innebär. Arbetsgivarnas förväntningar i intervjuundersökningen tillsammans med andra indikatorer innebär att utvecklingen bedöms bli positiv. Inom byggbranschen förväntas jobben bli fler under 2017 och 2018, till följd av en stark byggkonjunktur. Antalsmässigt blir det flest nya jobb inom den privata och offentliga tjänstesektorn. Industrin i länet fortsätter med effektiviseringar och trots ökad efterfrågan förväntas antalet anställda inte bli fler. Antalet sysselsatta i Värmlands län förväntas öka med 1 100 personer under 2017 och med 1 000 personer under 2018. Detta motsvarar en ökning med 1 respektive 0,8 procent. Det innebär att det förväntas vara nästan 118 000 sysselsatta i Värmlands län i slutet av 2018.

Sysselsatta* 16-64 år i Värmlands län prognos för 2016 - 2018

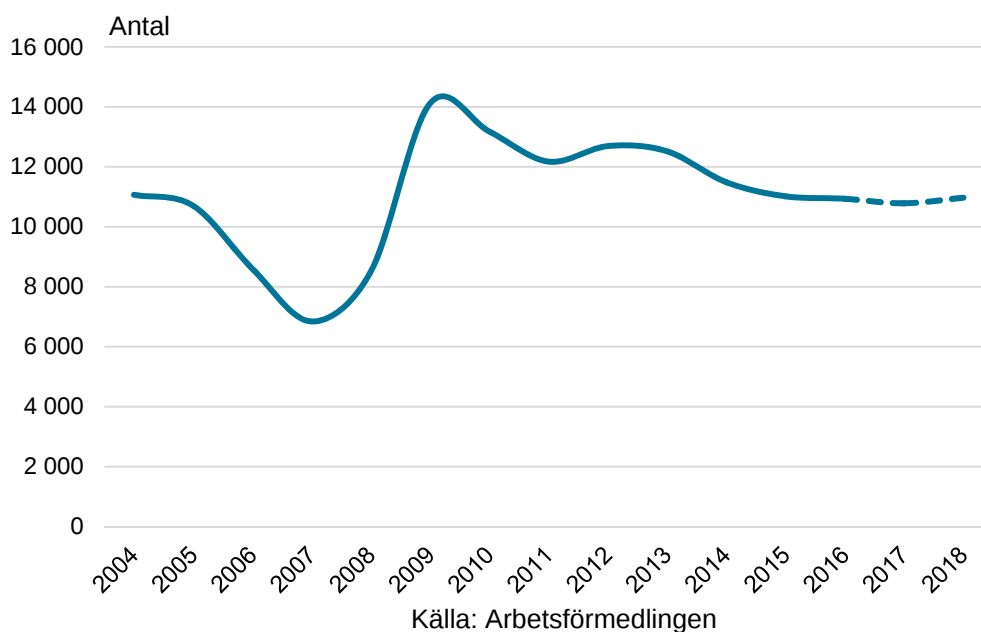
*Sysselsatta avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

Källa: SCB (RAMS) och Arbetsförmedlingen

Arbetslösheten ökar under 2018

Arbetslöshetens minskning bromsade in i Värmlands län under slutet av 2015 och låg kvar i en något lägre minskningstakt även under 2016.⁶ Efter årsskiftet tog minskningen mer fart igen och har minskat i snabb takt varje månad. Trots att fler utrikes födda deltar i arbetskraften har arbetslösheten fortsatt nedåt. Dock minskar arbetslösheten långsammare än vad den har gjort tidigare, innan inbromsningen. Detta beror på att sammansättningen bland de arbetslösa har förändrats och allt fler står längre ifrån arbetsmarknaden. Den starka inledningen på året förväntas hålla i sig relativt bra och således blir det färre inskrivna arbetslösa i slutet av 2017 jämfört med slutet av 2016. Den relativa arbetslösheten blir 8,2 procent⁷ i slutet av 2017, vilket motsvarar 150 färre inskrivna arbetslösa än ett år tidigare. Trots en ökad sysselsättning och efterfrågan på arbetskraft ökar arbetslösheten under 2018. Den relativa arbetslösheten kommer att vara 8,3 procent i slutet av 2018, vilket innebär en ökning med 200 personer från året innan. Anledningen till att arbetslösheten förväntas öka under 2018 beror på att det blir ett inflöde i takt med att Migrationsverket handlägger och beviljar uppehållstillstånd.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år i Värmlands län prognos för kv4 2017 och kv4 2018

⁶ Minskningen i antal inskrivna arbetslösa varje månad i jämförelse med motsvarande månad året innan.

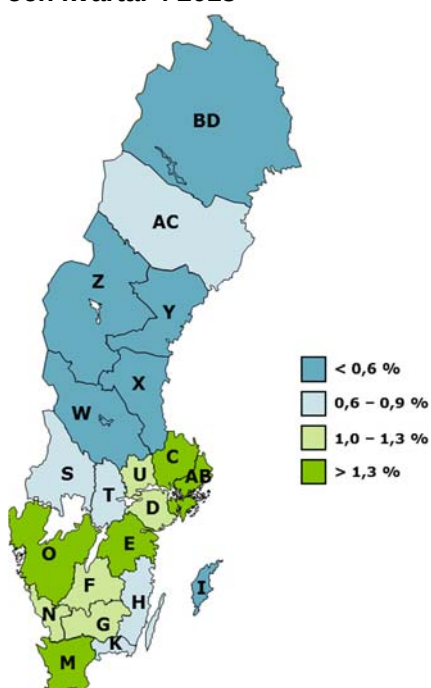
⁷ Som andel av den registerbaserade arbetskraften, 16-64 år.

Stora regionala skillnader

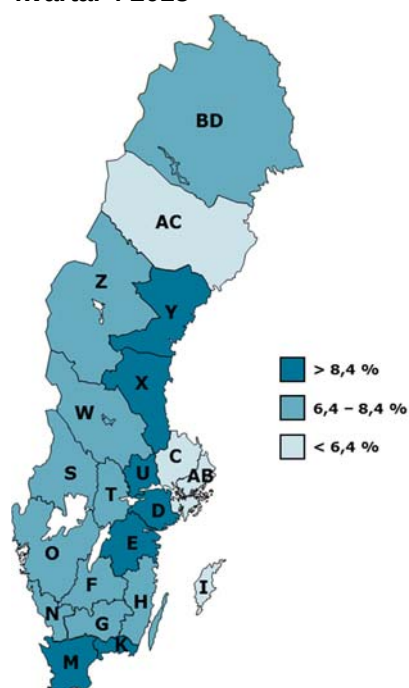
Sysselsättningen i Sverige har hittills visat på en ökning under 2017 enligt AKU.⁸ Ökningen förväntas fortsätta under både 2017 och 2018. Det är Stockholms län, Skåne län och Västra Götalands län som ligger i topp med den högsta procentuella ökningen under 2017. Under 2018 fortsätter det vara storstadslänen samt Östergötlands län som växer mest. Samtliga län bedöms ha en ökning av antalet sysselsatta under 2017 och 2018.

Arbetslösheten i länen förväntas ha en varierande utveckling under 2017 och 2018. I tretton av länen förväntas den öka under 2017. Under 2018 prognostiseras en ökning i tre fjärdedelar av alla län. Störst minskning under 2018 förväntas det bli i Blekinge län. Värmlands län kommer dock inte vara bland länen med störst ökning av inskrivna arbetslösa under 2018. Sju län prognostiseras att få en större procentuell ökning i jämförelse med Värmland.

Förväntad procentuell sysselsättningsförändring (16-64 år) mellan kvartal 4 2017 och kvartal 4 2018

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft, prognos kvartal 4 2018

AB	Stockholm	I	Gotland	U	Västmanland
C	Uppsala	K	Blekinge	W	Dalarna
D	Södermanland	M	Skåne	X	Gävleborg
E	Östergötland	N	Halland	Y	Västernorrland
F	Jönköping	O	Västra Götaland	Z	Jämtland
G	Kronoberg	S	Värmland	AC	Västerbotten
H	Kalmar	T	Örebro	BD	Norrbotten

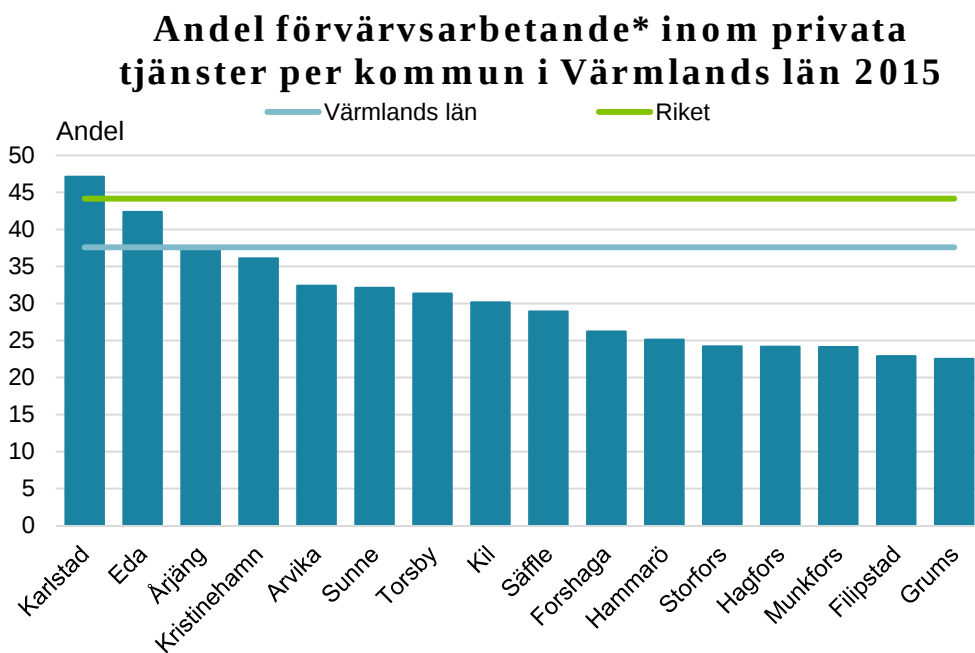
⁸ Arbetskraftsundersökningarna, SCB

Näringsgrenar

Arbetsgivarna i Värmlands län visar en fortsatt stark framtidstro i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2017. I det privata näringslivet är optimismen för det kommande halvåret starkare än normalt. De positiva förväntningarna för efterfrågeutvecklingen sträcker sig över de flesta näringsgrenarna. Betydligt fler arbetsgivare tror att efterfrågan ökar, än att den minskar. Styrkan i optimismen varierar dock mycket beroende på näringsgren. I Värmlands län är det högst förväntningar inom byggverksamhet och privata tjänster. Industrin har i vårens undersökning en starkare optimism än för ett år sedan och efterfrågan från omvärlden tar förhoppningsvis mer fart. Den offentliga sektorn har haft ökad tjänsteproduktion och bedömer att den fortsätter öka under 2017 och 2018, men i en långsammare takt. Ett fortsatt starkt läge leder också till ökad sysselsättning under 2017 och 2018. Det är den privata tjänstesektorn som får starkast tillväxt under prognosperioden, sett till antalet sysselsatta. Även inom den offentliga tjänstesektorn förväntas det vara en tillväxt av antalet sysselsatta, om än i en något långsammare takt. Byggbranschen förväntas även den växa i antalet som arbetar och sett till procentuell ökning är det näringsgrenen som växer starkast. Industrins sysselsättning förväntas minska något för att sedan vara oförändrad.

Privata tjänster

Privata tjänster är ett samlingsbegrepp för flera olika branscher inom tjänstesektorn. Näringsgrenen omfattar finansiell verksamhet, företagstjänster, handel, hotell och restaurang, information och kommunikation, personliga och kulturella tjänster samt transport. Dessa branscher påverkas i varierande grad av både hushållens och andra företags efterfrågan. För att ge en mer detaljerad bild beskrivs dessa branscher enskilt nedan.

*Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

Källa: SCB (RAMS)

I Värmlands län sysselsätter den privata tjänstesektorn nästan 38 procent av samtliga förvärvsarbetande. Länet ligger en bit under riksgenomsnittet på 44 procent. Storleken på den privata tjänstesektorn varierar mycket mellan länets kommuner. I Karlstad och Eda är den störst och över genomsnittet i länet. I Karlstads kommun är det handel och företagstjänster som drar upp privata tjänster. I Eda kommun är det handel som gör att privata tjänster är största näringsgrenen. Lägst andel förvärvsarbetande inom privata tjänster hade kommunerna Grums och Filipstad. En tillbakablick visar att den privata tjänstesektorn har haft en genomsnittlig tillväxt på drygt 1 procent mellan 2010-2015. Trots den stora nedgången av förvärvsarbetande år 2009 är det idag fler som arbetar inom privata tjänster än innan 2009.⁹

Jobben blir fler inom privata tjänster

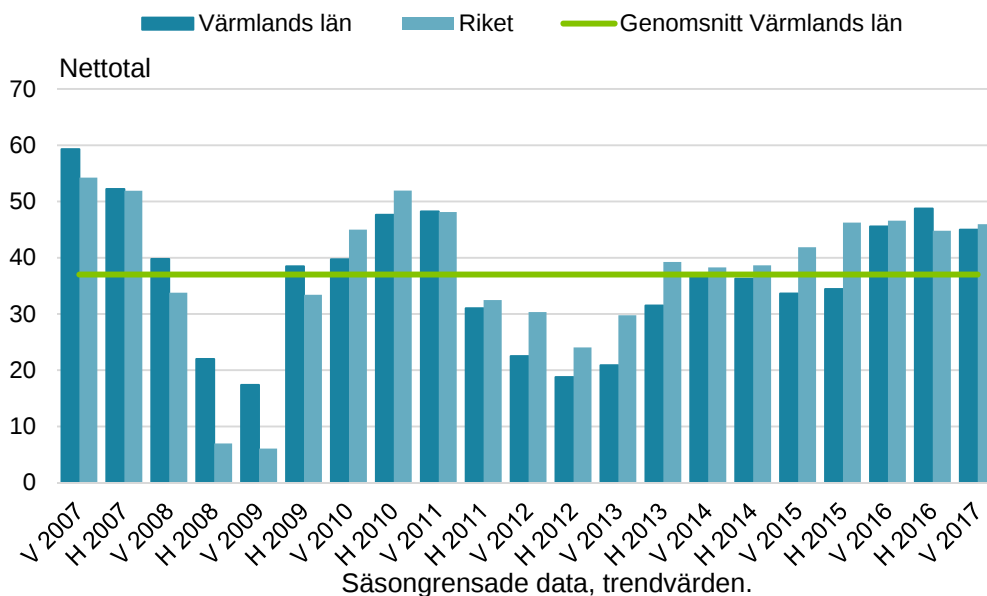
Arbetsgivarna inom privata tjänster, i Värmlands län, har upplevt en ökad efterfrågan det senaste halvåret. Utfallet motsvarande i princip förväntningarna som fanns i höstas. Nästan fem av tio har upplevt en ökad efterfrågan. Närmare tio procent av arbetsgivarna upplevde en minskande efterfrågan. Arbetsgivarna visar fortsatt starka förväntningar för det kommande halvåret. Nästan sex av tio förväntar sig en fortsatt ökning av efterfrågan. Ungefär fyra procent bedömer att den minskar. För det efterföljande höst- och vinterhalvåret är framtidstron något mer dämpad, men fortfarande stark. Cirka fem av tio arbetsgivare tror på en ökad efterfrågan för den perioden, samtidigt som knappt fyra procent tror att den minskar. Kapacitetsutnyttjandet har minskat något sedan i höstas men ligger något högre än ett år tidigare. I länet anser 70 procent av arbetsgivarna att de utnyttjar sin personal fullt ut.¹⁰ Det kan anses vara ett högt kapacitetsutnyttjande. Det medför att en ökad efterfrågan bör leda till fler nyrekryteringar och därmed fler sysselsatta. Bland arbetsgivarna inom den privata tjänstesektorn i länet är bristen på arbetskraft inte särskilt hög. I vårens intervjuundersökning var det cirka en femtedel som hade upplevt rekryteringsproblem under det senaste halvåret.

Arbetskraftsbehovet förväntas vara högt inom den privata tjänstesektorn under 2017 och 2018. Mer än fyra av tio tillfrågade arbetsgivare planerar att anställa fler under det kommande året. Endast sju procent bedömde att personalstyrkan minskar under samma period. Under 2018 förväntar sig en tredjedel av arbetsgivarna att anställa fler och resterande tror på ett oförändrat antal anställda. En fortsatt stark konjunktur med ökad efterfrågan, högt kapacitetsutnyttjande och positiva anställningsplaner gör att Arbetsförmedlingen bedömer en sysselsättningstillväxt inom den privata tjänstesektorn under 2017 och 2018.

⁹ SCB, RAMS 2015

¹⁰ Arbetsgivare som kan öka sin produktion eller försäljning med högst 10 procent innan nyrekrytering måste ske.

Förväntningsläget inom privata tjänster för kommande sex månader i Värmlands län

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Handel

Handeln i Värmlands län är relativt stor sett till hur många den sysselsätter.¹¹ Av samtliga delbranscher inom den privata tjänstesektorn är handeln den största. Länets handel karaktäriseras till viss del av gränshandeln vid norska gränsen. Köpcentrumen finns i Eda kommun, Årjängs kommun samt i Torsby kommun. Handel har alltså en viktig roll på länets arbetsmarknad. Exempelvis sysselsätter handeln 25 procent av samtliga förvärvsarbetande i Eda kommun. Här finns många yrken som lämpar sig som ingångsjobb för ungdomar och andra som söker sitt första jobb. Dessa jobb återfinns vi oftast inom detaljhandeln. Efterfrågeutvecklingen inom handeln i länet har varit positiv det senaste halvåret. Ökningen motsvarade i princip förväntningarna som branschen hade i höstas. Butikshandeln möter dock en allt tuffare konkurrens i takt med att e-handeln växer. Under 2016 växte e-handeln i Sverige med 16 procent, i jämförelse med 2015.¹² Även fortsatt förväntas denna inriktning växa starkt.

Inför det kommande halvåret är förväntningarna inom länets handel positiva. Nästan sex av tio tillfrågade arbetsgivare inom handel tror på en ökad efterfrågan samtidigt som endast fem procent tror på en minskning. Samtidigt har kapacitetsutnyttjandet inom länets handel ökat. Drygt 60 procent av arbetsgivarna uppger att de kan öka sin försäljning med högst tio procent innan nyrekrytering är nödvändig. Även om det är en viss ökning finns det fortfarande utrymme kvar för ökad försäljning, bland många arbetsgivare. Trots detta förväntas

¹¹ Handel utgjorde 12 procent av samtliga förvärvsarbetande (16-64 år) i Värmlands län (SCB, RAMS 2015)

¹² E-barometern 2016, årsrapport, PostNord i samarbete med Svensk Digital Handel och HUI Research.

en viss sysselsättningstillväxt inom länets handel under 2017 och 2018, om än ganska blygsam. Handeln har generellt inget problem att hitta personal när man försöker rekrytera och det förväntas inte innebära någon begränsning för branschens tillväxt.

Hotell och restaurang

Hotell och restaurang är en av de mindre branscherna i länet.¹³ Precis som handeln är den en viktig ingång för ungdomar och andra nya personer på arbetsmarknaden. Branschen har växt mycket under flera år, med vissa undantag. I slutet av 2015 var det 25 procent fler förvärvsarbetande inom hotell och restaurang, i jämförelse med slutet av 2007. Inom hotell och restaurang är medelåldern relativt låg och det är även hög omsättning på personal. Det gör att det ofta finns arbetstillfällen. Samtidigt är det relativt hög konkurrens om jobben då det finns många som söker sitt första jobb här. Dock behövs det personal med utbildning och erfarenhet inom yrken som kock och servitör.

Det senaste halvåret levde nästan upp till branschens förväntningar, enligt Arbetsförmedlingens intervjuundersökning. Hälften av arbetsgivarna upplevde en ökad efterfrågan och en av tio uppgav att den hade minskat. För det kommande halvåret visar Arbetsförmedlingens intervjuundersökning en stark optimism inom hotell- och restaurangbranschen. Dock är det en väldigt säsongsbetonad bransch där vår- och sommarhalvåret är en bra period på året. Nästan sju av tio arbetsgivare tror på ökad efterfrågan och knappt fem procent bedömer att den minskar. För kommande 6-12 månaderna är optimismen fortsatt stark, där nästan sex av tio tror på ökad efterfrågan. Inom hotell och restaurang förväntas sysselsättningen öka under 2017 och 2018.

Transport

Branschen i helhet utgör fyra procent av det totala antalet förvärvsarbetande i länet (16-64 år).¹⁴ Den har haft en väldigt varierande utveckling sedan finanskrisen och inte återfått en stabil tillväxt. Det var sex procent färre som var förvärvsarbetande inom transport i slutet av 2015 jämfört med slutet av 2007. Branschen påverkas starkt av hur det går inom många andra branscher, så som industri, bygg och handel som har behov av exempelvis transport och lager. Branschen signalerar samtidigt om fortsatt hög internationell konkurrens och låg lönsamhet. Den låga lönsamheten har negativ påverkan på arbetsgivarnas möjligheter till nyrekryteringar. Det syns också när man tittar på branschens kapacitetsutnyttjande. Över 80 procent av arbetsgivarna kan öka sin försäljning av tjänster med högst tio procent innan nyrekrytering krävs. Det kan anses vara ett högt kapacitetsutnyttjande.

Arbetsgivarna inom transport har haft ett halvår med en ökad efterfrågan enligt intervjuundersökningen. Utfallet överträffade dessutom förväntningarna som branschen hade i höstas. Drygt fyra av tio uppgav att efterfrågan hade ökat och knappt en av tio att den hade minskat. För det kommande halvåret tror mer än fyra av tio arbetsgivare att efterfrågan ökar. Cirka sex procent bedömer att efterfrågan minskar under samma period. För det kommande höst- och vinterhalvåret är framtidstron något mer blygsam inom branschen.

¹³Branschen utgjorde 3 procent av det totala antalet förvärvsarbetande (16-64 år) i Värmlands län, SCB, RAMS 2015

¹⁴ RAMS 2015, SCB

Sysselsättningen inom transport bedöms öka något under både 2017 och 2018. Branschen i sin helhet upplever ingen större problematik när det gäller att rekrytera. Dock är det vissa yrkesgrupper som är svåra att få tag i. I Värmlands län har arbetsgivarna svårt att rekrytera både buss- och lastbilsförare.

Finansiell verksamhet och företagstjänster

Finansiell verksamhet och företagstjänster är en bransch som fördelar sig över ett brett verksamhetsområde. Här ingår bland annat bemanningsföretag, konsultföretag, försäkringsbolag och bankverksamheter. Således är branschen svår att beskriva då verksamheterna är så pass varierande. Utvecklingen av antalet förvärvsarbetande inom denna bransch har i genomsnitt varit positiv mellan åren 2007 och 2015.¹⁵ I vissa fall beror det på en förbättrad konjunktur och i andra fall på att andra branscher vill anställa personal via bemanningsföretag, vilket påverkar antalet sysselsatta inom företagstjänster.

Branschen gynnas i nuläget av den starka konjunkturen och ett näringsliv som visar optimism. I vårens intervjuundersökning uppgav hälften av arbetsgivarna inom branschen att efterfrågan har ökat. Andelen som hade upplevt en minskad efterfrågan var drygt en av tio. Utfallet är något bättre än vad branschen förväntade sig i höstas.

Inför det kommande halvåret visar branschen en mer tydlig optimism än i höstas. Närmare sex av tio av de tillfrågade arbetsgivarna tror på en ökad efterfrågan. Ungefär två av hundra förväntar sig att den minskar. För det kommande höst- och vinterhalvåret är förväntningarna fortsatt optimistiska. Signalerna tyder alltså på en tillväxt under det kommande året. Kapacitetsutnyttjandet inom branschen är högt då nästan sju av tio utnyttjar sina personalresurser fullt ut. Arbetsgivarna har även positiva anställningsplaner för det kommande året. Över hälften planerar att anställa fler och cirka fem procent tror sig ha färre anställda om ett år. Anställningsplanerna på två års sikt är något mer blygsamma då cirka en tredjedel planerar att utöka personalstyrkan, jämfört med om ett år. Majoriteten, över 60 procent, tror att antalet anställda är oförändrat om två år, jämfört med om ett år. Det mesta tyder alltså på att antalet förvärvsarbetande inom finansiell verksamhet och företagstjänster ökar under både 2017 och 2018.

Information och kommunikation

It-branschen är i antal sysselsatta en liten bransch då den endast upptar två procent av det totala antalet förvärvsarbetande. Branschen har haft en varierande utveckling genom åren och mellan 2007 och 2015 har antalet förvärvsarbetande ökat marginellt.¹⁶ Framöver förväntas den teknologiska utvecklingen ge upphov till ökad efterfrågan på it-tjänster och det innebär att branschen växer. Det sker en våg av digitalisering i samhället och det ställer krav på bra it-lösningar.

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2017 uppgav över hälften av arbetsgivarna inom branschen att efterfrågan ökade det senaste halvåret. Fem procent av arbetsgi-

¹⁵ RAMS 2015, SCB

¹⁶ RAMS 2015, SCB

varna upplevde en minskad efterfrågan. Det är ett resultat som var något sämre än förväntningarna som fanns hösten 2016. För det kommande halvåret är det närmare sex av tio som tror på ökad efterfrågan. Resterande trodde på oförändrad efterfrågan. Förväntningarna inför höst- och vinterhalvåret är något starkare. Branschen har även ett stort behov av personal framöver. Sex av tio arbetsgivare planerar att anställa fler på ett års sikt. Knappt fyra procent tror sig behöva minska personalstyrkan. På två års sikt är anställningsplanerna ungefär likadana, med en övervikt på de som planerar att anställa fler. Även inom it-branschen är det ett högt kapacitetsutnyttjande. Nästan 80 procent av arbetsgivarna i intervjuundersökningen, anser sig utnyttja sina personalresurser fullt ut. Ökad efterfrågan på it-tjänster och branschens optimism innebär att antalet sysselsatta bedöms öka under 2017 och 2018. Branschen har dock svårt att rekrytera inom flertalet yrken. Det gäller exempelvis systemanalytiker och it-arkitekter, mjukvaru- och systemutvecklare samt systemtestare och testledare.

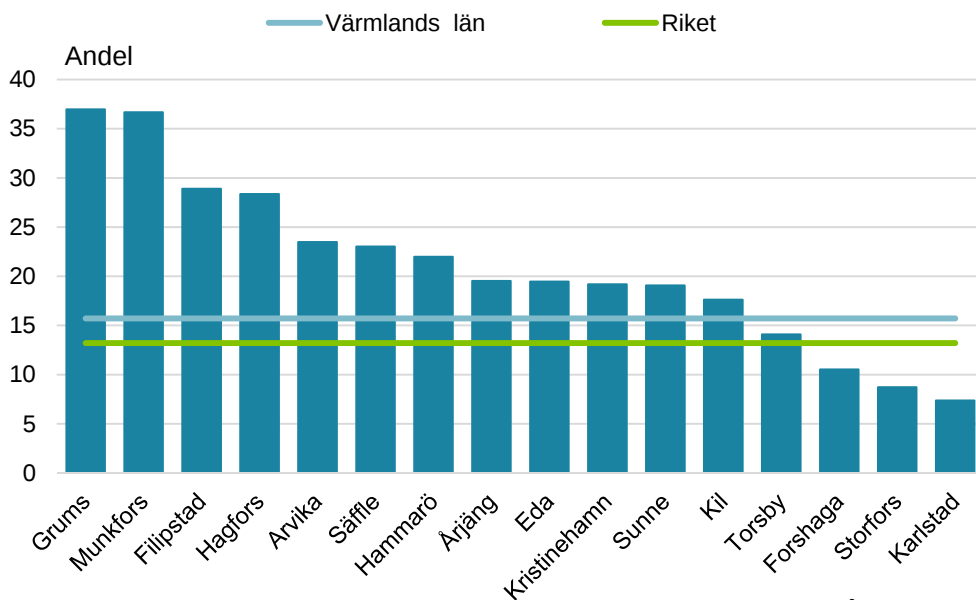
Industri

Industrin i Värmlands län är en stor och betydande bransch som omfattar nästan 16 procent av länets alla förvärvsarbetande. Industrins andel av det totala antalet förvärvsarbetande har minskat successivt efter finanskrisen. År 2007 sysselsatte industrin 21 procent av det totala antalet förvärvsarbetande i länet och 2015 var den siffran nere på 16 procent.¹⁷ Det är en följd av den relativt låga efterfrågan från omvärlden som hållit i sig en längre tid och att industrin under en tid har effektiviserat sin produktion. En del av alla förvärvsarbetande finns dock kvar inom industrin, men är anställda via bemanningsföretag. Dessa återfinns då inom den privata tjänstesektorn. Industrins sysselsättningsandel i länet ligger något över riksgenomsnittet på cirka 13 procent. Även om industrin har minskat är den fortfarande en viktig näring för länets arbetsmarknad och ekonomi. Det är även inom industrin som några av länets största arbetsgivare finns. Bland de 25 största arbetsgivarna i Värmlands län finns fem industriföretag med på listan.¹⁸ Att industrin är stor och viktig för länet innebär också en viss sårbarhet för stora konjunktursvängningar. Stora delar inom industrin i länet är maskinindustri, massa- och pappersindustri, metallindustri samt stål- och metallverk.

¹⁷ RAMS 2015, SCB

¹⁸ <http://www.regionfakta.com/Varmlands-lan/Arbete/Storsta-arbetsgivare/>

Andel förvärvsarbetande* inom industrin per kommun i Värmlands län 2015

*Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

Källa: SCB (RAMS)

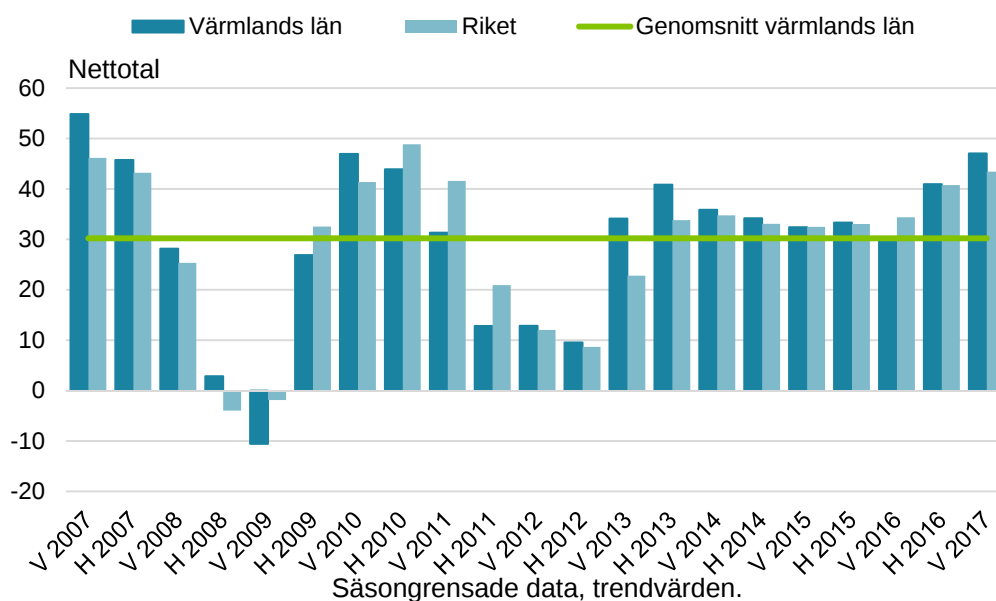
Inom länet är det en stor variation över hur industritunga kommunerna är. Grums och Munkfors är de kommuner som har störst andel som arbetar i branschen. Här arbetar 37 procent av alla förvärvsarbetande inom industrin. Även Filipstad och Hagfors är industritunga, där omkring tre av tio är sysselsatta inom industrin. I Karlstad och Storfors arbetar knappt en av tio inom industrin. Branschen är väldigt diversifierad mellan olika kommuner där olika grenar är starka. Exempelvis sysselsatte maskinindustrin nästan 60 procent av alla förvärvsarbetande inom industrin i Arvika kommun. I Hammarö kommun är massa- och pappersindustrin väldigt stor, den sysselsatte nästan 90 procent av alla industriarbetare som förvärvsarbetade i kommunen. I Hagfors kommun förvärvsarbetade nästan sju av tio industriarbetare inom stål- och metallverk. Det tillkommer även underleverantörer till dessa större företag. Det innebär att vissa industrigrenar är väldigt viktiga för kommunernas lokala arbetsmarknader och att dessa kommuner dessutom blir väldigt konjunktur-känsliga.

Efterfrågan inom industrin förväntas öka

Återhämtningen inom industrin har utvecklats långsamt under ett antal år. En något ökad global tillväxt och ökad efterfrågan från omvärlden gynnar branschen under prognosperioden. Länets industri är väldigt exportberoende och förhoppningen är att varuexporten tar mer fart. Samtidigt har det pågått en successiv effektivisering inom länets industri. Vissa företag investerar stora summor i sina anläggningar för att kunna producera mer effektivt och driftsäkert. Denna effektiviseringsutveckling innebär att arbetsgivarna kan rationalisera bort personal inom vissa funktioner. Det får konsekvenser för övriga näringslivet i länet, särskilt de branscher som riktar sina tjänster till industrin.

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning under våren framgick det att över hälften av arbetsgivarna inom industrin har upplevt en ökad efterfrågan det senaste halvåret. Samtidigt har knappt sex procent upplevt en minskad efterfrågan. Utfallet är klart bättre än vad branschen förväntade sig i höstas. För det kommande halvåret är det en tydlig optimism som länets industri uppvisar, då sex av tio företag tror på en ökad efterfrågan. Det ligger också klart över det historiska genomsnittet för länet. Knappt två procent tror på en minskad efterfrågan. För höst- och vinterhalvåret är förväntningarna fortsatt optimistiska. Enligt Arbetsförmedlingens framåtblickande indikatorer är det verkstadsindustrin som visar starkast optimism för det kommande året som helhet. Även massa- och pappersindustrin har förväntningar på ökad efterfrågan framöver. Livsmedelsindustrin är relativt optimistisk för det kommande halvåret, men för höst- och vinterhalvåret är förväntningarna mer blygsamma. Kapacitetsutnyttjandet inom industrin i länet har ökat successivt under ett antal år. Över 80 procent av arbetsgivarna har ett högt kapacitetsutnyttjande av sina personalresurser. Även andra undersökningar visar på en optimism inom industrin. I Konjunkturinstitutets barometerundersökning i april visade industrin på ett starkare läge än normalt.¹⁹ Det förstärker Arbetsförmedlingens tro på att det verkar vara ett mer gynnsamt läge för industrin nu än tidigare.

Förväntningsläget inom industrin för kommande sex månader i Värmlands län

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Arbetsförmedlingens prognos för industrin i länet visar på marginella förändringar i antalet förvärvsarbetade under 2017 och 2018. En viss minskning av antalet förvärvsarbetande

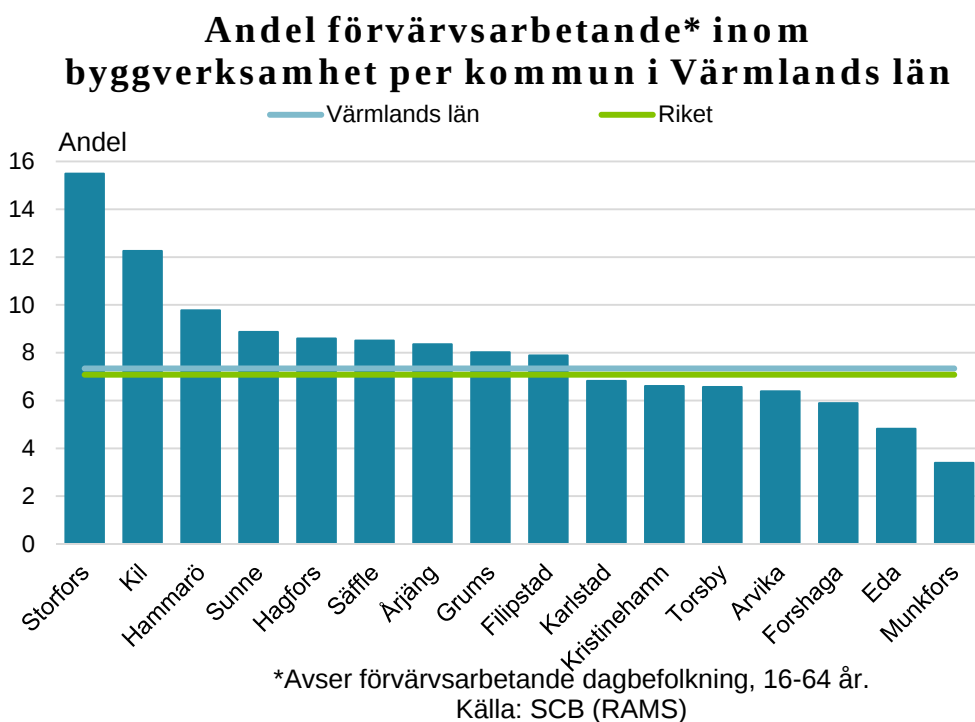
¹⁹ Konjunkturbarometern april 2017, Konjunkturinstitutet.

inom branschen är att vänta, om än liten. Även om det finns en starkare optimism i branschen blir den också mer och mer effektiv. Man kan producera mer utan att anställa fler. Exporten från Sverige förväntas öka vilket gynnar länets industri, och kan leda till bättre utfall vad gäller utvecklingen av antalet jobb inom branschen.

Trots att jobben inte förväntas bli fler inom industrin behövs det alltid ny personal när man ersättningsrekryterar. Inom länets industri finns det brist på vissa yrkeskategorier. Det är i många fall svårt att hitta civilingenjörer och ingenjörer av olika slag samt att många av länets mindre orter måste konkurrera med mer attraktiva större orter om den kompetens som finns. Det är även svårt att rekrytera andra yrkeskategorier såsom svetsare, maskinställare och maskinoperatörer samt lackerare och industrimålare. Framöver förväntas även behovet av mer kvalificerade industriarbetare med spetskompetens öka.

Byggverksamhet

Byggsektorn i länet har expanderat i antalet förvärvsarbetande sedan 2007, och upptar idag en något större andel av samtliga förvärvsarbetande i länet. Ökningen kan delvis förklaras av rotavdraget som har använts av många, men också av det ökande antalet nybyggnationer i länet. Branschens storlek i länet är 7 procent av samtliga förvärvsarbetande och det är i nivå med genomsnittet i riket.

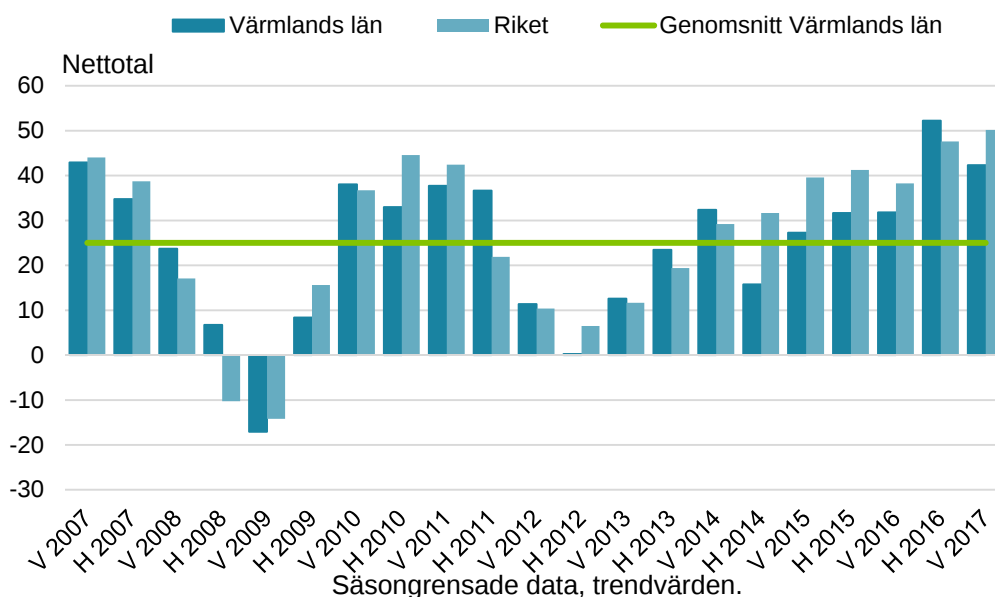
Byggsektorn i länet har som övriga branscher en varierande storlek beroende på vilka kommuner som avses. Storfors och Kil har flest sysselsatta inom bygg och anläggning, i relativa termer. Där uppgår andelen förvärvsarbetande till 15 respektive 12 procent. Munkfors och Eda har lägst andel sysselsatta inom byggverksamhet, 3 respektive 5 procent. Mindre orter har generellt små företag inom bygg och stora byggföretag samlas ofta till centralorten eller

större orter. Byggföretag jobbar inte sällan över både kommun- och länsgränser, vilket också kan leda till denna fördelning.

Bostadsbyggandet fortsätter

Bostadsbyggandet i Värmlands län fortsätter att vara på höga nivåer. Trenden har varit uppåtgående de senaste åren. Statistik från Statistiska Centralbyrån visar att det påbörjades nybyggnation av nästan 1 000 lägenheter i Värmlands län under 2016.²⁰ Det var 13 procent fler än året innan. Flest bostäder byggs det i Karlstads kommun följt av Hammarö kommun. Bostadsbyggandet ökade mellan 2015 och 2016 i hälften av länets kommuner. Det är positivt med ett ökat byggande både för sysselsättningen inom branschen och för den ökande befolkningmängden.

Förväntningsläget inom byggverksamhet för kommande sex månader i Värmlands län

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Enligt vårens intervjuundersökning har det senaste halvåret varit bra för länets byggföretag. Mer än 45 procent av arbetsgivarna inom branschen har upplevt en ökad efterfrågan det senaste halvåret. Närmare sex procent upplevde en minskad efterfrågan. Det stärker bilden av en god byggkonjunktur i länet. Det är tydligt, särskilt i Karlstads kommun, att det byggs fler bostäder. Även byggandet inom anläggning är på höga nivåer. Diagrammet ovan visar att stämningsläget i vårens undersökning är tydligt över det historiska genomsnittet för Värmlands län. I Arbetsförmedlingens fem senaste intervjuundersökningar har förväntningarna varit över genomsnittet för länet, varav tydligt över i de senaste två.

Arbetsförmedlingens bedömning utifrån intervjuundersökningen är att byggandet fortsätter i god takt 2017 och 2018 efter ett bra 2015 och 2016. Arbetsförmedlingens bild förstärks av Sveriges Byggindustrier som också bedömer att byggandet fortsätter vara starkt under

²⁰ Statistik över nybyggnad av bostäder, maj 2017, SCB

2017 och 2018.²¹ Kapacitetsutnyttjandet inom bygg och anläggning är väldigt högt. Över 90 procent av länets arbetsgivare inom bygg kan öka sin produktion med högst tio procent innan nyrekrytering är nödvändigt. Det innebär sannolikt att fler behöver anställas, eftersom det är en förväntad efterfrågeökning framöver. Arbetsgivarna anger även positiva anställningsplaner. Över hälften planerar att anställa fler under det kommande året och väldigt få tror sig behöva göra sig av med personal. För det kommande året efter det är det en tredjedel som planerar att anställa fler. Samtidigt dras branschen med allt större rekryteringsproblem. I länet är det hälften av arbetsgivarna inom bygg som har haft svårt att rekrytera under det senaste halvåret. Svårigheten att hitta personal kan komma att sätta spår i sysselsättningstillväxten inom bygg. Arbetsförmedlingens bedömning är, trots rekryteringsproblemen, att sysselsättningen inom länets byggsektor ökar under 2017 och 2018. När det kommer till yrken är det svårt att hitta exempelvis betongarbetare, golvläggare, vvs-montörer och snickare/träarbetare men även olika platschefer inom byggverksamhet.

Offentliga tjänster

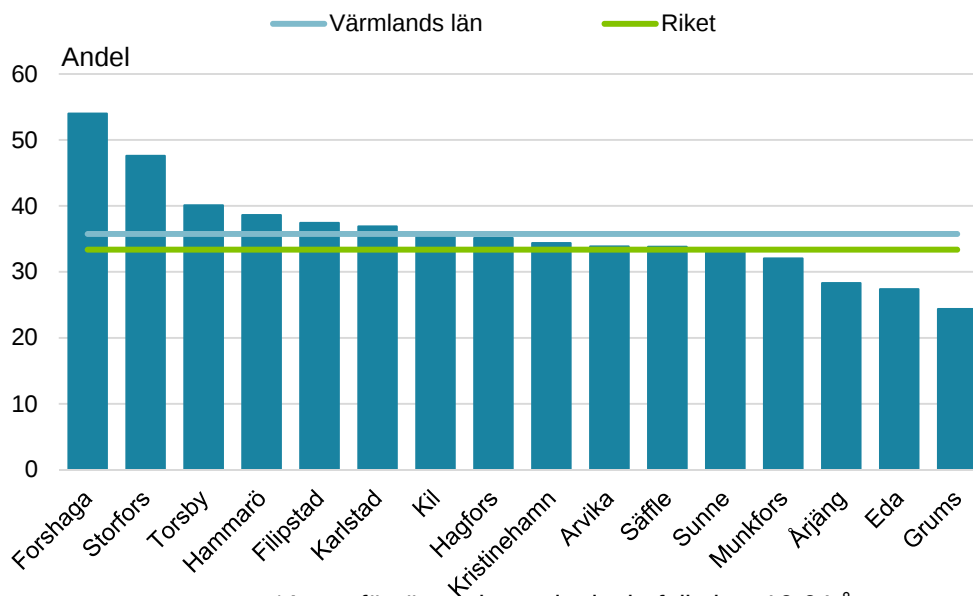
Den offentliga tjänstesektorn är stor och sysselsätter många i länet.²² Totalt är det 41 000 som arbetar inom offentliga tjänster i Värmlands län. Verksamheterna inom branschen är varierande men de största är vård, skola och omsorg. Inom vissa områden i den offentliga sektorn förändras antalet sysselsatta beroende på befolkningsstrukturen. Barnkullarnas storlek är styrande över hur stora resurser som behöver läggas på exempelvis skolan. Ser vi till utvecklingen av den offentliga tjänstesektorn så har, på senare tid, vård och omsorg samt utbildning vuxit mest. Den offentliga tjänstesektorn i sin helhet har dessutom varit sysselsättningsmotorn i länet under 2014 och 2015.²³

²¹ Regionala byggprognoser, Sveriges Byggindustrier

²² Branschen svarar för knappt 36 procent av den totala sysselsättningen (16-64 år) i Värmlands län (SCB, RAMS 2015). Detta är något över riksgenomsnittet på 33 procent.

²³ RAMS 2014 och 2015, SCB

Andel förvärvsarbetande* inom offentliga tjänster per kommun i Värmlands län 2015

*Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

Källa: SCB (RAMS)

Den offentliga tjänstesektorn varierar i storlek mellan kommunerna, men är generellt en relativt stor sektor. Forshaga och Storfors är kommunerna med den största offentliga sektorn där den sysselsätter 54 respektive 48 procent. I Grums och Eda sysselsätter den offentliga tjänstesektorn de minsta andelarna med 24 respektive 27 procent av det totala antalet förvärvsarbetande.

Offentliga tjänstesektorn växer

Konjunktorella svängningar har inte samma påverkan på den offentliga tjänstesektorn som på andra branscher, exempelvis industrin. Trots det påverkar arbetslösheten och sysselsättningen den offentliga tjänstesektorn då den till stor del är skattefinansierad. Med fler som börjat jobba förväntas skatteunderlaget ha vuxit under 2016 och bidragit till bättre finanser i kommuner och landsting. Men enligt Sveriges kommuner och landsting (SKL) förväntas det reala skatteunderlaget ha nått sin topp under 2016 och dämpas under de kommande åren.²⁴ I nuläget förväntas det dock inte innebära några större hinder för verksamheten, under prognosperioden. Länets befolkning växer och det är många asylsökande som har kommit till både Sverige och länet. Det innebär att resurserna inom den offentliga sektorn behöver utökas.

Enligt Arbetsförmedlingens intervjuundersökning har det varit en ökad tjänsteproduktion inom offentlig tjänstesektor det senaste halvåret. Nästan fyra av tio arbetsgivare har upplevt en ökning och endast fyra procent en minskning. Det är i linje med förväntningarna som fanns i höstens undersökning. För det kommande halvåret bedöms det vara fortsatt ökad tjänsteproduktion inom offentliga tjänster, som helhet. Dock bedöms den växla ned

²⁴ Ekonomirapporten maj 2017, Sveriges Kommuner och Landsting

något i tillväxttakt, jämfört med tidigare. Samma gäller för det kommande höst- och vinterhalvåret. Enligt undersökningen är det främst inom vuxenutbildning, barnomsorg samt vård och omsorg som tjänsteproduktionen ökar. Antalet sysselsatta inom offentlig tjänstesektor bedöms öka under 2017 och 2018, men inte i samma styrka som tidigare. Ett av hindren för detta är svårigheten att hitta personal med rätt kompetens. Det råder stora rekryteringsproblem inom både vård och omsorg samt inom utbildning. Över hälften av de tillfrågade offentliga verksamheterna har upplevt problem med att rekrytera det senaste halvåret. Det är exempelvis brist på sjuksköterskor och det gäller både grund- och specialistutbildade. Det är även brist på undersköterskor, särskilt inom hemtjänst och äldreboende. Inom utbildning är det bland annat förskollärare, grundskollärare, gymnasielärare samt lärare i yrkesämnena som det är svårt att få tag på. I många fall får man göra temporära lösningar genom att ta in personal som är mindre kvalificerad. Inom den offentliga tjänstesektorn är det ett stort antal som förväntas gå i pension under de kommande åren.²⁵ Det kommer sannolikt att leda till större rekryteringsproblem än vad vi ser idag om ingen hållbar lösning till problemet tas fram.

Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruket är en liten bransch i länet, som sysselsätter omkring två procent av samtliga förvärvsarbetande. Branschen är fortsatt tyngd av svag lönsamhet och hög internationell konkurrens. I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning angav branschens arbetsgivare i länet att det senaste halvåret gått relativt bra. Över fyra av tio inom jord och skog har upplevt en ökad efterfrågan. Nästan en av tio upplevde att den minskade. Det var ett sämre utfall än vad branschen förväntade sig. Framtidsutsikterna för det kommande halvåret andas en viss optimism. En tredjedel av arbetsgivarna tror på en ökad efterfrågan och knappt sex procent bedömer att den blir oförändrad. För det kommande höst- och vinterhalvåret är optimismen något starkare. Över fyra av tio tror på en ökad efterfrågan samtidigt som sju procent tror att den minskar.

Antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruket har minskat under en längre tid. Utvecklingen går mot att verksamheten drivs i större enheter, vilket kräver större anläggningar och större investeringar i maskiner och annan utrustning. Sysselsättningen förväntas minska inom jord- och skogsbruket under 2017 och 2018, även om det inte rör sig om några större numerärer.

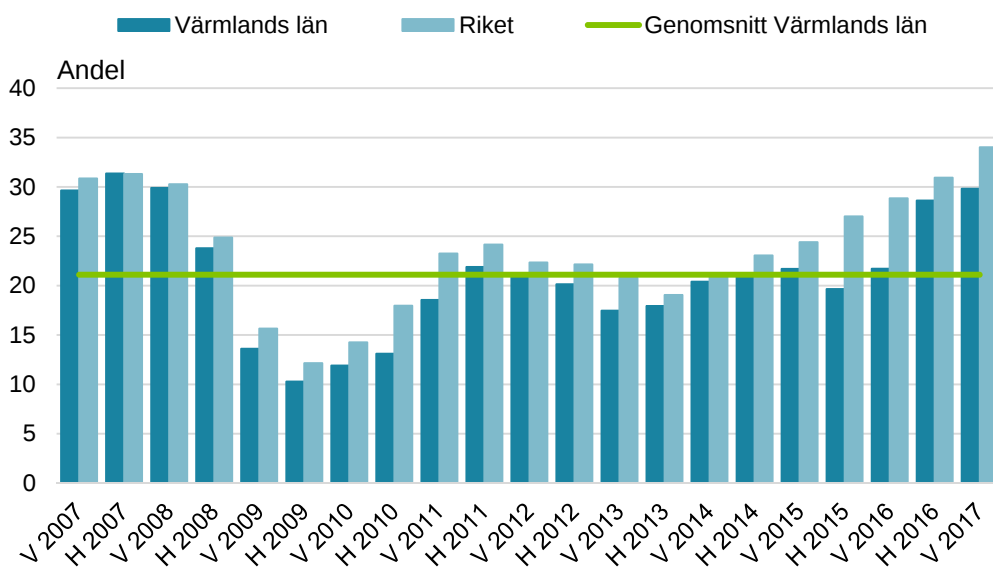
Matchningsläget på arbetsmarknaden

Den brist- och överskottssituation som finns på arbetsmarknaden påverkas långsiktigt av en rad faktorer, exempelvis demografisk utveckling och utbildningsnivå bland befolkningen. På kort sikt är konjunkturella förändringar en kraftigt bidragande orsak till hur brist- och överskottssyrken utvecklas. Ett bra konjunkturellt läge innebär ofta att arbetsgivare har svårt att rekrytera personal jämfört med ett svagare sådant. Länet arbetsmarknad karaktäriseras till viss del av en obalans när det kommer till utbud och efterfrågan av arbetskraft. Denna obalans har förstärkts ytterligare sedan prognosen hösten 2016. Detta

²⁵ Förvärvsarbetande i åldern 60-64 år enligt RAMS 2015, SCB

hänger samman med en stark konjunktur, men också en eftersläpning i kompetensförsörjningen. Orsakerna till brist på kompetent arbetskraft varierar mellan olika yrken. Inom vissa yrkesgrupper examineras för få från utbildningar och vissa andra yrken har inte tillräcklig attraktionskraft för att täcka upp behovet.

Brist på arbetskraft i Värmlands län, privata

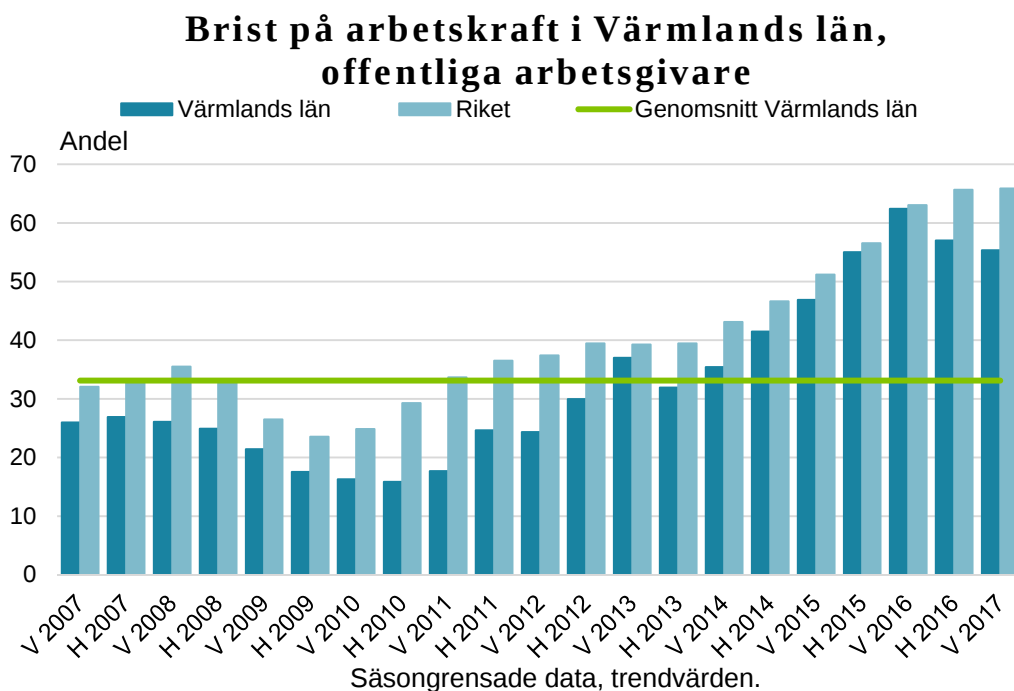

Säsongrensade data, trendvärden.

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Den upplevda bristen på arbetskraft inom det privata näringslivet har tagit ytterligare ett kliv upp sedan i höstas. Precis som tidigare prognoser har förutspått har bristen ökat. Det är inom byggverksamhet som bristen är störst. Hälften av alla tillfrågade arbetsgivare inom bygg i länet, har haft svårt att rekrytera det senaste halvåret. Efter bygg kommer it-branschen där fyra av tio har haft svårt att rekrytera.

Även om bristen på arbetskraft inom den privata sektorn inte är påtaglig är det en problematisk utveckling. Länets arbetsmarknad börjar uppleva ett allt mer ansträngt matchningsläge och det sätter spår på längre sikt. Vissa branscher upplever än så länge inga större rekryteringsproblem, men det finns trots det svårigheter att rekrytera vissa yrkesgrupper. Industrin har exempelvis inte några större problem att rekrytera, förutom när det kommer till ingenjörer och vissa kvalificerade industriyrken.

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Länets offentliga sektor har svårare att hitta personal vid en jämförelse med det privata näringslivet. Över hälften av verksamheterna upplevde att det var svårt att hitta efterfrågad kompetens vid rekrytering det senaste halvåret. Bristen ligger tydligt över det historiska genomsnittet för länet. Inom utbildning samt vård och omsorg blir läget allt mer ohållbart och påverkar verksamheten negativt.

Inom flera yrken finns det många gångbara arbetssökande samtidigt som läget är det motsatta inom en rad andra yrken. Arbetsgivarnas krav är höga och det ställs allt hårdare krav i takt med att teknik och arbetsuppgifter blir mer avancerade. Matchningsläget i länet blir ansträngt med en stark konjunktur, pensionsavgångar och när befolkningens struktur förändras. Samtidigt förändras utbudet på arbetsmarknaden och andelen inskrivna arbetslösa som har en kortare utbildning ökar. Det innebär utmaningar när det kommer till matchningen, då det i princip ställs krav på en genomförd gymnasieutbildning på arbetsmarknaden idag. Nästan tre av fyra inskrivna arbetslösa i länet står längre ifrån arbetsmarknaden och det krävs aktiva insatser från Arbetsförmedlingen och andra aktörer för att dessa ska kunna matchas mot jobben som finns. Det är väldigt viktigt att ha en välfungerande matchning för att samhällsekonomin ska ha en god utveckling. Därför är det också viktigt att belysa situationen när det kommer till att matcha utbud mot efterfrågan.

FÖRDJUPNINGSRUTA:

Arbetskraftsbristens konsekvenser

Bristen på arbetskraft kan leda till stora konsekvenser för arbetsgivarna och samhällsekonomin i helhet. Dels kan rekryteringsproblemen innebära färre sysselsatta och på lång sikt leda till lägre tillväxt i ekonomin. Den kan också innebära försämrad service till allmänheten från den offentliga sektorn. I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning kartläggs dels hur rekryteringarna påverkas av arbetskraftsbristen, men också vilka konsekvenser detta leder till.

Av arbetsgivarna inom det privata näringslivet som hade upplevt rekryteringsproblem var det 40 procent som upplevde att rekryteringarna tog längre tid på grund av detta.²⁶ Nästan 40 procent uppgav att man inte lyckades rekrytera. Bland arbetsgivarna inom den offentliga sektorn som hade upplevt rekryteringsproblem var det en tredjedel som fick sänka kraven på utbildning. Nästan en tredjedel uppgav att det tog längre tid än normalt att rekrytera. Allt detta leder till konsekvenser för arbetsgivarna och det är viktigt att detta kartläggs.

Över hälften av de privata arbetsgivarna som hade upplevt brist uppgav att den befintliga personalen fick arbeta mer. Motsvarande andel för offentliga arbetsgivare var en tredjedel. Att befintlig personal får arbeta mer behöver inte vara allt för problematiskt på kort sikt. Det är på lång sikt som det kan leda till ökade ohälsotal bland de som arbetar och det medför således ökade kostnader för samhället. Nästan fyra av tio privata arbetsgivare som hade upplevt brist fick tacka nej till order. Knappt en tredjedel fick även minska sin produktion eller service. En fjärdedel av företagen fick skjuta en planerad expansion på framtiden. Dessa konsekvenser påverkar så klart företagen negativt när det egentligen finns potential för att utöka sin produktion eller service. Länet går miste om arbetstillfällen och även skatteunderlag.

Nästan en femtedel av arbetsgivarna inom den offentliga sektorn, som hade upplevt brist, uppgav att det blev försämrad kvalitet i deras service. Det är allvarligt när välfärden riskerar att försämras på grund av att det inte finns tillgänglig arbetskraft med rätt kompetens.

Det framgår tydligt i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning att rekryteringsproblemen leder till allvarliga konsekvenser. Än så länge är problemen inte akuta men med en fortsatt stark konjunktur och ökad befolkning kan man förvänta sig att situationen förvärras. Det är viktigt att dessa problem analyseras och att åtgärder vidtas för att ha en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

²⁶ Andelarna i detta avsnitt ska ej summeras eftersom att arbetsgivarna har möjlighet att ange flera svarsalternativ.

Befolkning och arbetskraft

Befolkningen i Värmlands län uppgick till cirka 279 300 personer i slutet av 2016. Av dessa var nästan 166 600 i åldern 16-64 år och antalet som var 65 år eller äldre uppgick till drygt 65 300. Antalet i åldern 18-24 år (ungdomar) uppgick till 24 200. Av alla 279 300 personer var antalet utrikes födda 35 700 vilket motsvarade 13 procent av den totala befolkningen.

Befolkningsutveckling i länet

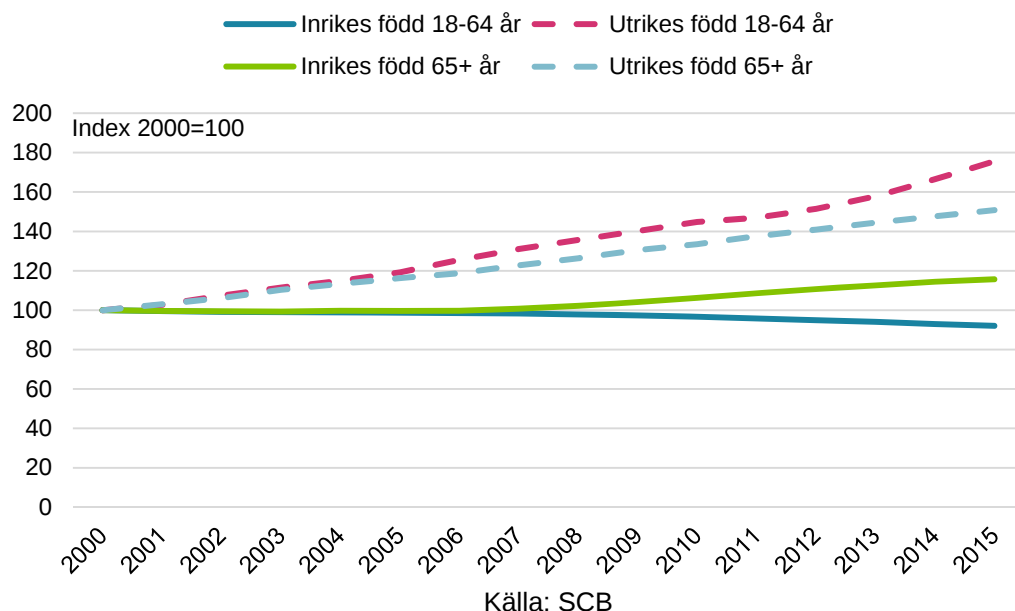
Värmlands län har haft en väldigt varierande befolkningsutveckling sedan toppnoteringen år 1994. Under flera år har befolkningstillväxten varit negativ och år 2011 var antalet nere på sin bottennotering.²⁷ Denna trend bröts under 2012 och Värmlands län har haft en positiv befolkningsutveckling mellan åren 2012 och 2016. Mellan 2015 och 2016 ökade länets befolkning med 3 400 personer, vilket motsvarade drygt 1 procent.²⁸ Att länets befolkning ökar är i princip helt och hållet tack vare en inflyttning av utrikes födda. Det är ett väldigt viktigt trenderbrott eftersom den arbetsföra befolkningen i länet har minskat under en lång period. Mellan åren 2000 och 2015 har antalet i åldern 18 till 64 år i länet minskat med nästan 2 400 personer. Under 2016 ökade antalet i samma åldersgrupp med 1 100 personer. Det är viktigt att denna åldersgrupp växer eftersom befolkningen som är 65 år eller äldre ökar successivt varje år. För att belysa vikten av att utrikes födda personer flyttar till länet kan man kolla i diagrammet nedan. Mellan 2000 och 2015 har den inrikes födda befolkningen i arbetsför ålder minskat, samtidigt som antalet äldre har ökat.²⁹ Trots att antalet utrikes födda har ökat täcker de inte upp den inrikes födda befolkningens minskning. Därför är det fortsatt viktigt att Värmland får ett tillskott av människor och det spelar ingen roll varifrån de kommer. Det viktiga är att dessa personer är i arbetsför ålder och på sikt kan ta de lediga jobben.

²⁷ Vid en jämförelse bakåt till år 1968, befolkningsstatistiken, SCB.

²⁸ Befolkningsstatistiken, SCB.

²⁹ Perioden 2000 till 2015 används eftersom att statistik för födelseregion och dessa specifika åldersgrupper inte finns tillgängligt för 2016.

Befolkningsutveckling i Värmlands län

Befolkningsutvecklingen påverkar så klart även hur åldersstrukturen förändras i länet. Befolkningens åldersstruktur påverkar bland annat hur arbetskraften ser ut och hur försörjningsbördan är fördelad. Även framtida befolkningsutveckling påverkas av den nuvarande strukturen bland befolkningen. I länet som helhet utgjorde den arbetsföra befolkningen³⁰ 58 procent av den totala befolkningen. Andelen som var över 65 år uppgick till 23 procent. Detta kan jämföras med riket där motsvarande andelar är 59 respektive 20 procent. Värmlands län har således en något sämre åldersfördelning av befolkningen.

Det finns stora inomregionala skillnader över hur befolkningsstrukturen ser ut.³¹ Hagfors kommun har högst andel av befolkningen som är 65 år eller äldre, med 29 procent. Kommunen har samtidigt lägre andel i åldern 18-64 år än länet i helhet. Tätt efter följer kommunerna Munkfors, Torsby, Storfors och Säffle där 27 till 28 procent av befolkningen är 65 år eller äldre. Munkfors, Hagfors, Torsby och Säffle ligger även i topp när det gäller andelen av befolkningen som är 80 år eller äldre. Dessa skillnader i länet innebär att förutsättningarna skiljer sig åt mellan kommuner när det kommer till välfärd och kompetensförsörjning. Kommuner med en högre andel äldre i befolkningen har en del utmaningar framför sig. Vi lever allt längre idag och det påverkar efterfrågan på offentliga välfärdstjänster. En sektor där många arbetsgivare har svårt att rekrytera. En ökad efterfrågan leder till tuffare utmaningar för dessa arbetsgivare. Mellan 2000 och 2016 var det endast i kommunerna Karlstad, Hammarö och Sunne som antalet i åldern 18-64 år ökade. Under samma tidsperiod har antalet i åldern 65 år eller äldre ökat i samtliga kommuner. Det är alltså en ogynnsam

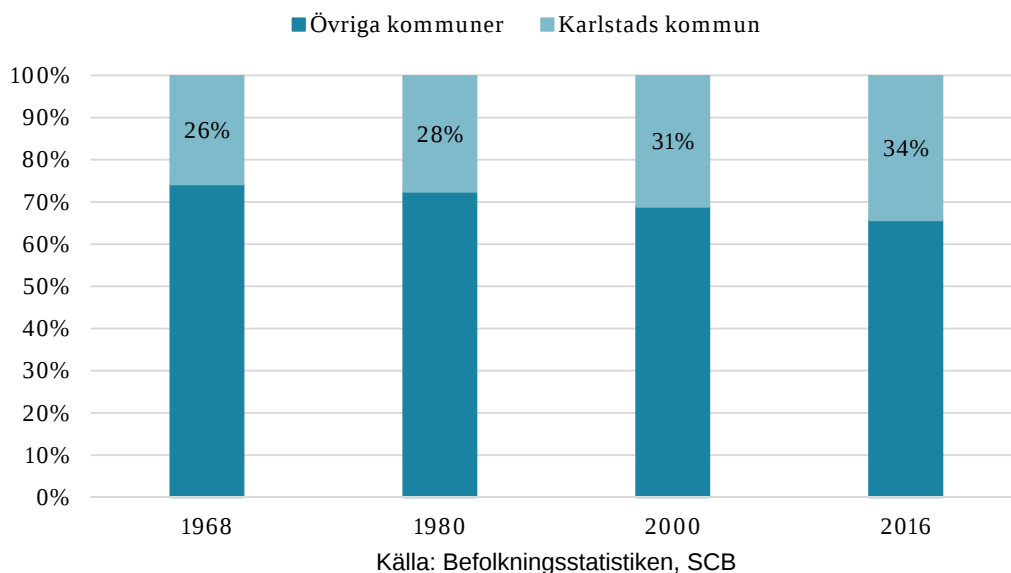
³⁰ Personer i åldern 18-64 år.

³¹ Se tabell i bilaga 3 för samtliga kommuner.

utveckling för majoriteten av länets kommuner. Det skapar stora utmaningar när det handlar om det offentliga åtagandet samt kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden.

En intressant iakttagelse är att kolla på länets största kommun Karlstad, i jämförelse med övriga kommuner. I diagrammet nedan framgår det att den arbetsföra befolkningen i Karlstads kommun har utgjort en allt större andel av länets totala befolkning i arbetsför ålder. Den har växt på bekostnad av många mindre kommuner som har minskat kraftigt under den perioden. Det visar också på vilka stora utmaningar vissa kommuner har när man står i konkurrens mot större orter. Det måste föras en tydlig landsbygdspolitik om man ska lyckas med att vända trenden. Det finns inga enkla lösningar för detta men det är viktigt att inte bara större kommuner har en tillväxt, särskilt när det ofta är den äldre befolkningen som blir kvar i mindre kommuner.

Kommunernas andel av befolkning i arbetsför ålder (18-64 år) i Värmlands län

Stora skillnader i utbildningsnivå

Eftersom att arbetsmarknaden efterfrågar olika former av kompetenser och utbildningar är det viktigt att studera befolkningens utbildningsnivå.³² I Värmlands län är andelen av befolkningen som har eftergymnasial utbildning 31 procent, vilket kan jämföras med riket där andelen uppgår till 37 procent.³³ 51 procent (44 procent för riket) har en gymnasial utbildning och 16 procent (16 procent för riket) har endast en förgymnasial utbildning. Av alla som har förgymnasial utbildning har cirka 12 procent (16 procent för riket) inte fullständig grundskoleutbildning. Det innebär att dessa personer inte har genomgått nio år i

³² Utbildningsnivån avser befolkningen 16-64 år, år 2016.

³³ Inkluderar även personer med forskarutbildning.

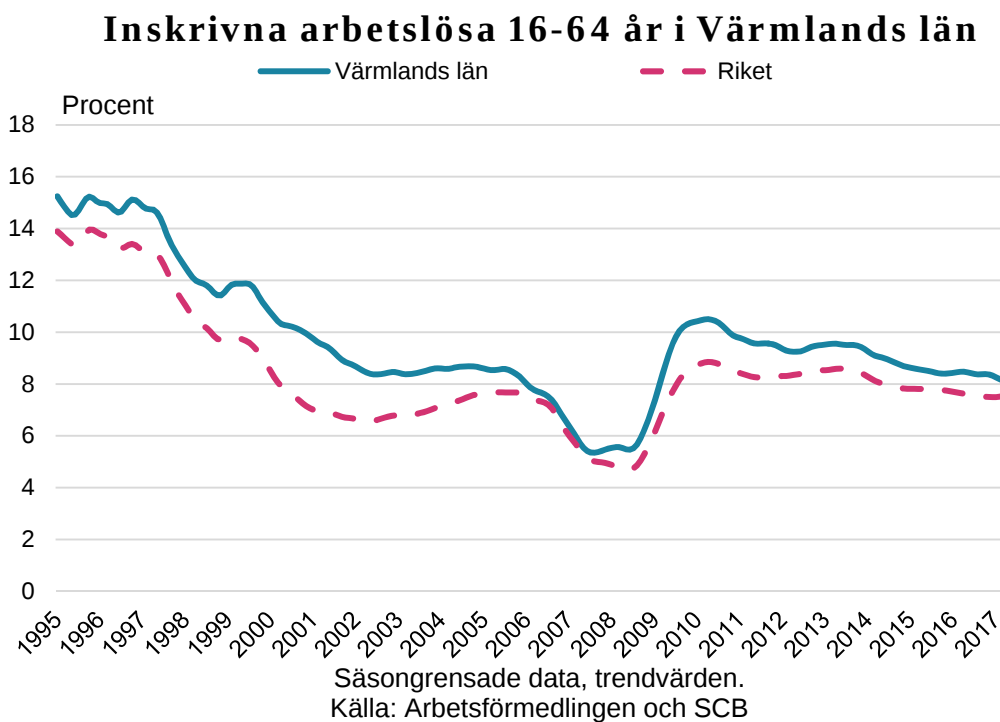
grundskolan. Värmlands län har, som beskrivs ovan, en befolkning med lägre andel högutbildade än genomsnittet på riksnivå. Det kan innebära vissa svårigheter vid matchning mot efterfrågan på arbetsmarknaden. Samtidigt kan det också till viss del avspegla näringslivsstrukturen i länet.

Utbildningsnivån skiljer sig åt mellan kvinnor och män i länet. Andelen kvinnor i Värmlands län som har en eftergymnasial utbildning är 37 procent. För män är motsvarande siffra 25 procent. Det är även en större andel män som har högst en förgymnasial utbildning. Skillnaden mellan könen är inget nytt, men ändå till viss del problematiskt. Arbetsmarknaden blir allt mer krävande och allt fler jobb kräver längre utbildningar. Det vore eftersträvarsamt att jämna ut skillnaderna i utbildningsnivå för att skapa en bättre matchning. Det vore dessutom positivt om könsskillnaderna inom vissa yrken jämnades ut, exempelvis inom sjukvården.

Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen

Arbetslöshetens utveckling

Arbetsmarknaden i både Sverige och Värmlands län är stark och det finns en hög efterfrågan på arbetskraft. Arbetslöshetens utveckling i länet har varit bättre än vad som förutspåddes i prognosen hösten 2016. Trots detta är arbetslösheten i länet fortfarande på relativt höga nivåer, även om den har minskat.³⁴ I slutet av april i år var nivån 8,1 procent, vilket motsvarar drygt 10 400 personer. Motsvarande nivå för riket var 7,5 procent eller cirka 364 000 personer. Diagrammet nedan visar andelen inskrivna arbetslösa (av den registerbaserade arbetskraften) på Arbetsförmedlingen mellan januari 1995 och april 2017. Minskningstakten i länet avtog successivt under 2015 och 2016 för att åter ta fart under 2017. Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under årets första fyra månader. Det är till stor del det starka konjunkturläget som är orsaken till detta.

³⁴ Antalet och andelen inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen skiljer sig från den officiella arbetslöshetsstatistiken som presenteras av SCB.

Arbetslösheten i länet mellan oktober 2016 och mars 2017³⁵ låg på något lägre nivåer än motsvarande period ett år tidigare. Den relativa arbetslösheten var i genomsnitt 8,6 procent under det ovan nämnda halvåret.³⁶ Motsvarande siffror för samma period året innan var 8,8 procent. I faktiska tal var det i genomsnitt drygt 11 000 personer inskrivna på Arbetsförmedlingen i Värmlands län dessa två kvartal. Det var 200 personer färre än samma period 2015/2016, vilket motsvarade cirka två procent. På riksnivå var det också cirka två procent färre inskrivna arbetslösa mellan oktober 2016 och mars 2017 än samma period året innan. Men även om arbetslösheten fortsätter att minska i bra takt går det långsammare än för några år sedan. Att länet, trots en stark konjunktur, har en svagare utveckling av arbetslösheten än tidigare, beror på en förändrad sammansättning av gruppen arbetslösa. I nuläget är det en väldigt stor andel av alla inskrivna arbetslösa som ingår i grupper som anses stå längre ifrån arbetsmarknaden. En av orsakerna till detta är inflödet av utom-europeiskt födda till länet som successivt ställer sig till arbetsmarknadens förfogande.

Antalet personer som fått ett arbete har minskat under ett antal år. Mellan oktober 2016 och mars i år har antalet inskrivna arbetslösa som fått arbete varit cirka åtta procent färre i jämförelse med ett år innan. Det hör till viss del ihop med att det har varit färre inskrivna i år än förra året och då går generellt färre till arbete. Ju färre som är arbetslösa desto svårare är det att hitta efterfrågad kompetens hos Arbetsförmedlingen. Om arbetslösheten ökar innebär det att det finns en större mängd arbetskraft som kan ta ett jobb. Ett minskat antal som får jobb behöver alltså inte per automatik vara ett tecken på en försvagad arbetsmarknad. Samtidigt är det också en allt större andel inskrivna som står längre ifrån arbetsmarknaden. Färre inskrivna och en annan sammansättning av arbetssökande påverkar utflödet till arbete. Det är alltså ingen försvagad arbetsmarknad som är orsaken.

I jämförelse med den genomsnittliga arbetslösheten i riket ligger nivån i Värmlands län fortsatt högre.³⁷ Historiskt sett har arbetslösheten varit högre i länet och det beror troligtvis på strukturella skillnader mellan riket och länet. En jämförelse kan göras med Uppsala län, som hade lägst arbetslöshet i riket med 5,8 procent, och Gävleborgs län som hade rikets högsta arbetslöshet på 11,3 procent. Jämfört med grannlandet Örebro är skillnaden mindre. Örebro län hade en något lägre arbetslöshet som uppgick till 8,1 procent. Även Dalarna, som också angränsar till Värmlands län, hade en lägre arbetslöshet (7,6 procent) under det jämförda halvåret. Det skiljer sig åt mellan länen då förutsättningarna varierar när det gäller bland annat sammansättningen av näringslivet och den demografiska strukturen.

Stora variationer mellan olika grupper

Vid analyser av arbetslösheten syns stora skillnader mellan olika grupper. Exempelvis är det skillnad mellan könen där kvinnor har en lägre arbetslöshet än män (7,4 respektive 9,8 procent). Den skillnaden beror delvis på att män oftare arbetar inom konjunkturkänsliga branscher, exempelvis industri. Kvinnor jobbar i större utsträckning inom offentlig verksamhet och där har arbetskraftsbehovet varit större. Män har dessutom lägre utbildningsnivå och det är starkt kopplat till en persons jobbmöjligheter.

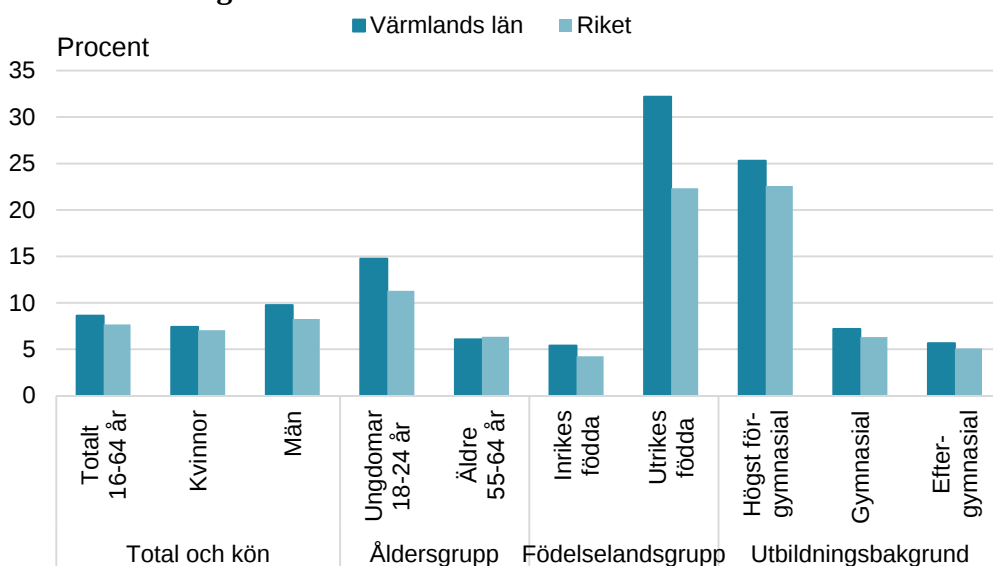
³⁵ Genomsnittet under perioden.

³⁶ I avsnittet avses hela tiden arbetslöshet som andel av den registerbaserade arbetskraften.

³⁷ Det ovan nämnda halvårsgenomsnittet.

Skillnaden mellan inrikes födda och utrikes födda är fortsatt stor. Arbetslösheten bland inrikes födda var 5,4 procent medan den för utrikes födda uppgick till 32,2 procent. Detta beror på ett ökat inflöde av utrikes födda där allt fler deltar på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland inrikes födda, som grupp, är inte den stora utmaningen för arbetsmarknadspolitiken. I vissa kommuner är arbetslösheten bland inrikes födda väldigt låg och man kan nästan prata om full sysselsättning. Ett exempel är Hammarö kommun där arbetslösheten bland inrikes födda var 3,6 procent under den ovan nämnda perioden. Resurserna för att fylla på arbetsmarknadens behov med arbetskraft finns således till största delen bland de utrikes födda. Här finns många inskrivna arbetslösa som står till arbetsmarknadens förfogande. Det är dock viktigt att poängtera att det krävs aktiva insatser för att underlätta etableringen av denna grupp på arbetsmarknaden.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelat på olika grupper i Värmlands län genomsnitt av kv4 2016 och kv1 2017

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

Utbildningsnivån har stor betydelse för individens chans att få ett arbete.³⁸ Den har betydelse i den bemärkelsen att arbetsgivarna ofta ställer krav på att man har gått gymnasiet. Det är dessutom högre efterfrågan på yrken som kräver en eftergymnasial utbildning. Av alla lediga jobb i Värmlands län som anmäldes till Arbetsförmedlingen under 2016 var det många platser inom yrken som generellt ställer krav på lägst gymnasial utbildning. Detta syns tydligt när man analyserar arbetslösheten utifrån utbildningsnivå. Arbetslösheten bland personer med högst förgymnasial utbildning var drygt 25 procent och för personer med gymnasial eller eftergymnasial utbildning var den drygt 7 respektive knappt 6 procent. Arbetslösheten indelat på utbildningsnivå har även stora inomregionala skillnader, och då särskilt för personer med endast förgymnasial utbildning. I tre kommuner var arbetslösheten för personer som saknar gymnasieutbildning över 30 procent. I Filipstad var

³⁸ Utbildningsnivån behöver inte vara påverkande i varje enskilt fall, men som helhet är det en faktor med avgörande betydelse.

arbetslösheten bland dessa personer högst (40 procent) följt av Säffle och Kristinehamn där den var drygt 37 respektive 35 procent. Kommunerna med den lägsta arbetslösheten för denna grupp var Eda och Årjäng där den uppgick till 13 respektive 15 procent.

Stora skillnader inom länet

Arbetslösheten som helhet varierar mycket mellan länets kommuner.³⁹ Kommunen med lägst arbetslöshet under perioden var Hammarö (4,3 procent) följt av Kil (6,7 procent). Högst arbetslöshet i regionen hade Filipstad med 15,7 procent och Kristinehamn med 13,5 procent. Orsakerna till de stora skillnaderna kan variera, men vissa kommuner med hög arbetslöshet har tagit emot många asylsökande som successivt träder in på arbetsmarknaden. Gemensamt för kommunerna med högst arbetslöshet är att andelen av befolkningen med högst förgymnasial utbildning är högre än länet i helhet.

Som nämndes tidigare är arbetslösheten bland utrikes födda mycket högre än för inrikes födda. Det är svårare att ta sig ut på arbetsmarknaden när man inte behärskar det svenska språket och saknar personliga nätverk. Samtidigt är det också ett stort inflöde av utrikes födda, vilket gör att det tar längre tid för dessa personer att få ett arbete. Det växande antalet innebär arbetsmarknadspolitiska utmaningar, då dessa personer inledningsvis är i stort behov av stöd. Även inom denna grupp varierar arbetslösheten mycket beroende på vilken kommun man tittar på. I Filipstad var arbetslösheten för utrikes födda 62 procent vilket var högst i länet. Orsaken är det stora mottagandet av asylsökande. Det är också gruppen utrikes födda som bidrar till att arbetslösheten har ökat i vissa kommuner. Det är alltså flera faktorer som gör att vissa kommuner dras med en hög arbetslöshet i jämförelse med genomsnittet i länet.

Ungdomsarbetslösheten minskar snabbt

Ungdomsarbetslöshet är ett ämne som ofta debatteras när det handlar om arbetsmarknadspolitik. Det är så klart en förlust när ungdomar inte kommer ut på arbetsmarknaden, men i nuläget är gruppen som helhet inte den största utmaningen. Ungdomar som grupp gynnas i ett tidigt skede när konjunkturen förstärks. Det är också något som syns i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.⁴⁰ Den starka konjunkturen har medfört en fortsatt minskning av ungdomsarbetslösheten. Det genomsnittliga antalet inskrivna arbetslösa ungdomar, oktober 2016 till mars 2017, var över 16 procent lägre än motsvarande period 2015/2016. Den relativa arbetslösheten var i genomsnitt 14,8 procent (17,2 procent ett år tidigare). Under 2016 minskade antalet inskrivna arbetslösa ungdomar med i genomsnitt 17 procent varje månad, i jämförelse med motsvarande månad 2015. Samma utveckling har fortsatt hittills under 2017. Ungdomsarbetslösheten är dock väldigt hög i vissa kommuner. I Filipstad var den på 26 procent och i Storfors 23 procent. Även i Säffle och Kristinehamn var ungdomsarbetslösheten över 20 procent. I kommunerna Eda, Årjäng och Hagfors var arbetslösheten bland ungdomar lägst. För Eda och Årjängs del kan den omfattande gränshandeln vara en anledning. Inom handeln börjar många unga sitt yrkesliv. I sju av länets

³⁹ För detaljerade siffror över länets kommuner, se bilaga 4.

⁴⁰ I Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik klassificeras personer i åldern 18-24 år som ungdomar.

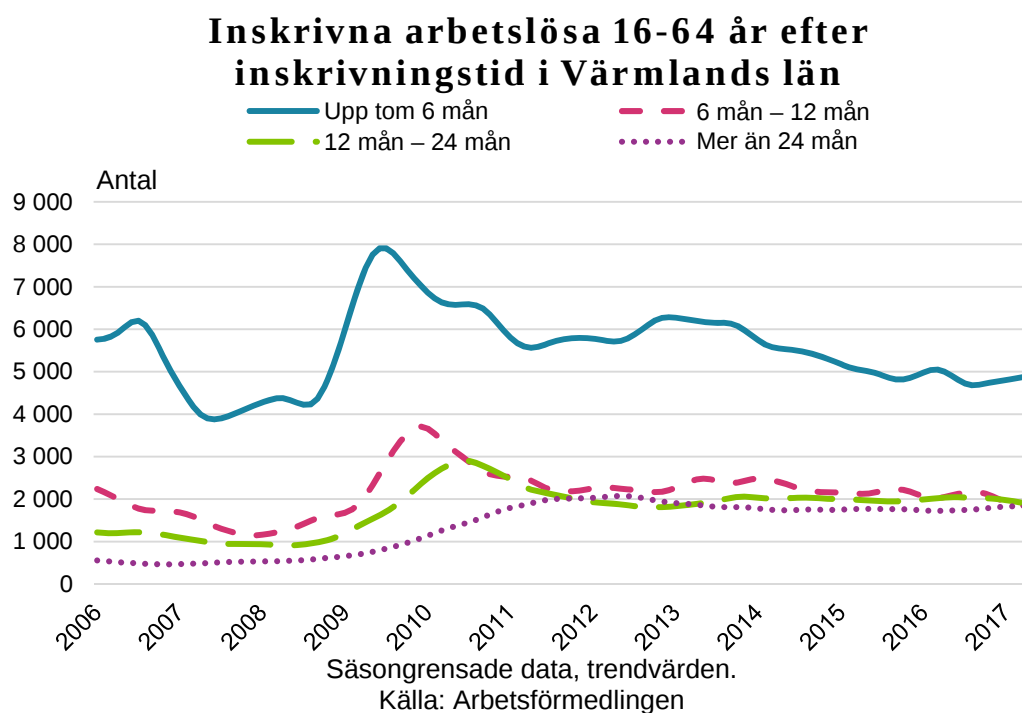
kommuner minskade antalet inskrivna ungdomar med 20 procent eller mer. Det är en tydlig minskning. Den största förbättringen var i Eda där ungdomsarbetslösheten minskade med 48 procent. Även i Hammarö kommun var minskningen stor, 37 procent. Den generella ungdomsarbetslösheten utgör inte något stort problem, vilket den stora minskningen också visar. Länets närhet till Norge har också en inverkan på ungdomsarbetslösheten, även om det i dagsläget inte är lika ekonomiskt fördelaktigt att åka dit för jobb som det var tidigare. Den höga arbetslösheten kan delvis förklaras av att ungdomar är inne i en etableringsfas på arbetsmarknaden och varvar kortare anställningar med kortare perioder i arbetslöshet.⁴¹ Det är även många utrikes födda ungdomar som är inskrivna som arbetslösa. Det tar därför lite tid att få ut dessa på arbetsmarknaden, särskilt om man är relativt ny i Sverige.

Över en tredjedel inskrivna mer än ett år

Tiden utan arbete varierar från person till person. För några blir tiden lång. Att hålla ner antalet personer som varit arbetslösa under längre perioder är en utmaning. Ju längre tid en person är arbetslös desto lägre blir chansen att komma ut i arbete. I diagrammet nedan kan man se att det har varit en viss minskning bland dem som varit inskrivna mellan 6 och 24 månader. Samtidigt har gruppen som varit arbetslös mer än två år ökat. Detta beror på, och som redan tagits upp, att sammansättningen bland de inskrivna arbetslösa har förändrats. Allt fler står längre ifrån arbetsmarknaden och det tar längre tid för dem att ta sig ut i arbete. Vid en analys av alla inskrivna arbetslösa indelat på inskrivningstid framgår det att mer än åtta av tio inom grupperna med inskrivningstid på mer än 12 månader ingår i någon av grupperna som står långt ifrån arbetsmarknaden.⁴² Det är väldigt viktigt att förebygga och motverka långa tider i arbetslöshet. Särskilt viktigt är det när grupper som redan från början anses ha en utsatt ställning på arbetsmarknaden blir kvar i arbetslöshet under väldigt lång tid.

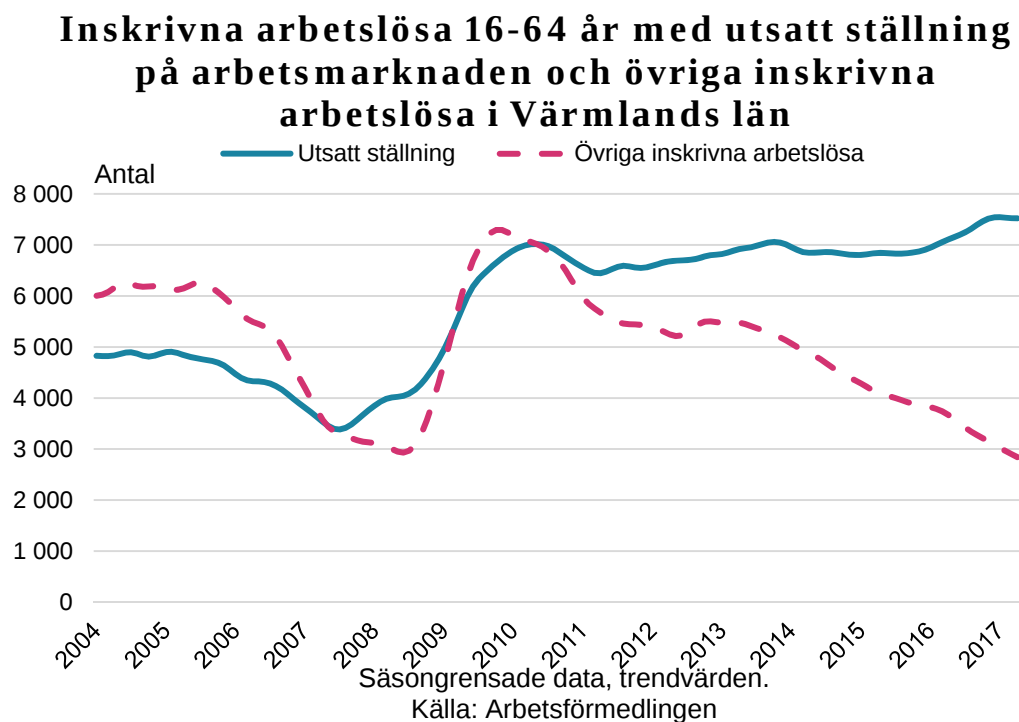
⁴¹ För mer analys och problematisering kring ungdomsarbetslöshet hänvisas läsaren till rapporten Perspektiv på ungdomsarbetslösheten, Arbetsförmedlingen, 2016.

⁴² Utomeuropeiskt födda, personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, personer med högst förgymnasial utbildning samt äldre arbetslösa (55-64 år).

Nästan tre av fyra står långt ifrån arbetsmarknaden

Det finns vissa grupper hos Arbetsförmedlingen som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden, vilket innebär att de har en längre startsträcka för att ta sig ut i arbete. I dessa grupper ingår personer som saknar gymnasial utbildning, personer med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga, utomeuropeiskt födda och personer i åldern 55-64 år. Det är gruppen i helhet som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden, de enskilda förutsättningarna skiljer sig åt från person till person.

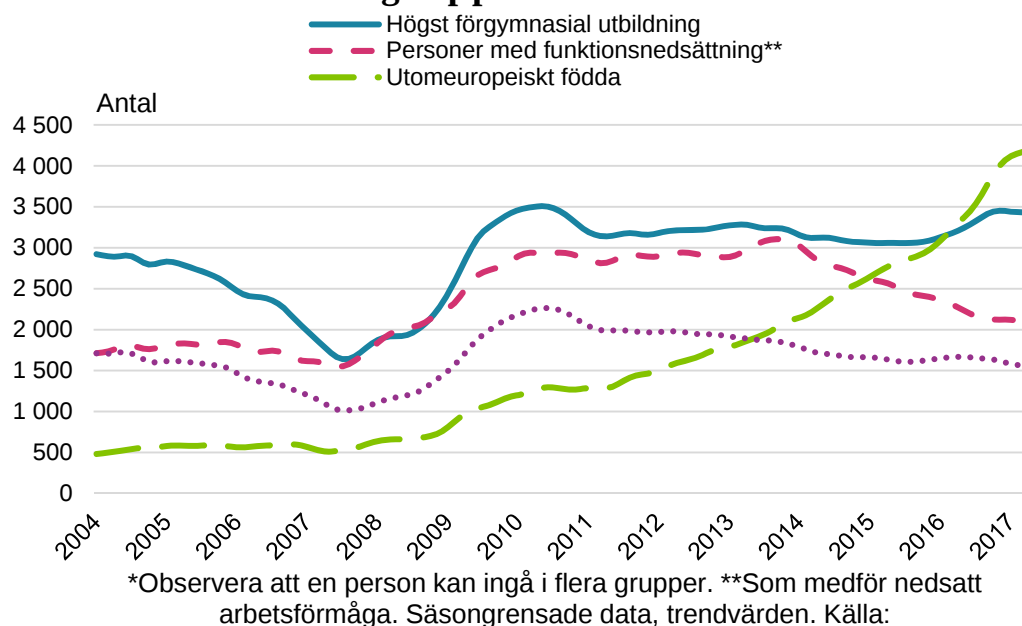
Utvecklingen är tydlig vid en jämförelse mellan grupper med utsatt ställning och övriga inskrivna arbetslösa. Gapet har ökat under flera år och är historiskt stort. Majoriteten av alla inskrivna arbetslösa i länet ingår i de grupper som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden. I diagrammet ovan är denna utveckling väldigt tydlig. I dagsläget är det nästan tre av fyra inskrivna arbetslösa i länet som ingår i någon av dessa grupper. Med en stark konjunktur minskar arbetslösheten men personer med en utsatt ställning har generellt inte lika lätt att komma ut i arbete. Antalet inskrivna arbetslösa i grupper med utsatt ställning har ökat under en längre period och förväntas fortsätta öka. Det är alltså en stor majoritet av arbetskraftsutbudet hos Arbetsförmedlingen som är i behov av insatser och hjälp för att komma ut i arbete. Detta gör att matchningen tar längre tid. När gruppen också växer innebär det att mer resurser behövs till det arbetet. Samtidigt är det inom dessa grupper som arbetskraften finns. Det är viktigt att ge en realistisk bild av arbetskraften och att ge dessa personer förutsättningarna för att komma ut i arbete.

Utvecklingen bland grupperna i diagrammet nedan skiljer sig åt.⁴³ Det är främst utomeuropeiskt födda som står för ökningen, vilket har att göra med inflödet av asylsökande. När dessa personer får uppehållstillstånd kan de bli aktuella för Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag och skrivs då in på Arbetsförmedlingen. Samtidigt tar det, generellt sett, tid att integrera dessa personer på den svenska arbetsmarknaden. Bedömningen är att det blir ett fortsatt inflöde av utomeuropeiskt födda till Arbetsförmedlingen under 2017 och 2018, i takt med att Migrationsverket beviljar uppehållstillstånd. En viss ökning av antalet med högst förgymnasial utbildning kan också ses, även om det har planat ut på senare tid. En

⁴³ Diagrammet innehåller dubbelräkningar vilket medför att det inte går att summera ihop respektive grupp för att få en totalsumma. En person kan tillhöra flera grupper samtidigt.

tredjedel av alla inskrivna arbetslösa i Värmlands län saknar en gymnasial utbildning. I takt med högre kompetenskrav på arbetsmarknaden har det blivit svårare för dessa personer att få en varaktig sysselsättning. Det är utrikes födda som står för den ökningen. Minskningen av inskrivna arbetslösa med funktionsnedsättning samt äldre arbetslösa är positiv och det är viktigt att man tar tillvara den kompetens och arbetsförmåga som finns.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelade på enskilda grupper* i Värmlands län

Utomeuropeiskt födda utgör en allt större andel av det totala antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen. Av alla inskrivna arbetslösa i länet är fyra av tio utomeuropeiskt födda. Det tar generellt längre tid att få ut dessa personer i arbete eftersom det ofta krävs olika utbildningsinsatser och arbetsmarknadspolitiska insatser för att göra personerna anställningsbara. Hälften av alla utomeuropeiskt födda som är inskrivna på Arbetsförmedlingen i Värmlands län saknar en gymnasial utbildning. Samtidigt har över en fjärdedel en eftergymnasial utbildning. I många fall behöver den eftergymnasiala utbildningen valideras för att vara gångbar. Att både ha kortare utbildning och inte kunna det svenska språket innebär generellt att en person har en ännu längre startsträcka för att etablera sig på arbetsmarknaden. Här är det viktigt med individuella insatser för att se vad personen har för behov, vilken kompetens personen har och vilka kompletteringar som eventuellt behöver göras.

Stora utmaningar på länets arbetsmarknad

Konjunkturen har visat en fortsatt styrka under årets första fem månader och arbetslösheten har minskat. Trots det goda läget i ekonomin och på arbetsmarknaden består de tuffa arbetsmarknadspolitiska utmaningarna.

Individer som vill och kan arbeta är en viktig förutsättning för ekonomisk tillväxt och en fungerande välfärd. Det offentliga åtagandet är beroende av skatteintäkter från bland annat arbete. Samverkan mellan många aktörer som kommer fram till gemensamma lösningar är fortfarande ett av de viktiga budskapen som bör lyftas fram. Utmaningarna är så stora och komplexa att en enda aktör inte kan åta sig detta på egen hand. Därför är det viktigt att det som lyfts upp här diskuteras i olika forum mellan dessa aktörer. Det är även viktigt att andra politikområden tar sitt ansvar för att möta dagens och framtidens utmaningar. Tillsammans kan man åstadkomma både effektiva och hållbara lösningar för att trygga den svenska tillväxten.

Demografin en utmaning för Värmland

Den demografiska utvecklingen i länet ställer krav på planering och samarbete för en säkrad kompetensförsörjning och välfärd. Arbetslösheten är låg bland inrikes födda och det börjar tömmas på lediga resurser inom gruppen. Samtidigt ökar behovet av personer som kan arbeta i länet. Den äldre delen av befolkningen växer och utgör en allt större andel. Det innebär ökad belastning på välfärden och en förändrad försörjningskvot. Majoriteten av kommunerna i Värmlands län har haft en minskade befolkning i åldern 18 till 64 år mellan åren 2000 och 2016. Samtidigt har nästan samtliga kommuner haft en ökande befolkning i åldern 65 år eller äldre. Ett exempel är Grums kommun, där befolkningen i åldern 18 till 64 år har minskat med elva procent under perioden. Den äldre delen av kommunens befolkning (65 år eller äldre) ökade med 27 procent under samma period. Det är allt annat än gynnsamt. Trenden där den arbetsföra befolkningen växer i Karlstads kommun på bekostnad av många andra kommuner behöver vändas. Många kommuner behöver utarbeta bra strategier för att öka sin orts attraktivitet för inflyttning.

Den direkta konsekvensen av utvecklingen är att färre skattebetalare ska försörja fler äldre, som i många fall behöver mer vård och omsorg än den yngre gruppen. Det är flera mindre kommuner runt om i Värmland som upplever denna ogynnsamma demografiska utveckling. Det är en stor utmaning för dem om man ska lyckas behålla en adekvat välfärd för kommuninvånarna och i slutändan ortens överlevnad.

Inflödet av utrikes födda som sker till länet är alltså välbehövlig för att säkra arbetskraftens och samhällets fortsatta tillväxt. Utan en positiv befolkningstillväxt blir utmaningarna för kompetensförsörjningen ännu svårare. Många av dem har också en utbildning inom yrken som det idag råder brist på här i Sverige och i länet. Det är en stor och viktig uppgift att lyckas integrera dessa personer och få ut dem på arbetsmarknaden. En positiv befolkningstillväxt innebär samtidigt också utmaningar. Det ökar exempelvis behovet av offentliga tjänster och även av bostäder, men dessa utmaningar är lättare att möta än en minskande befolkning.

Matchningsläget ett hinder för vissa arbetsgivare

Allt fler arbetsgivare i det privata näringslivet anser sig ha svårt att hitta rätt kompetens vid rekrytering. Inom vissa branscher är bristen relativt hög. När många branscher dessutom vill expandera är detta problem ett stort hinder. Bristen på arbetskraft kan i vissa fall innebära sämre tillväxt, men än så länge begränsar den inte tillväxten i stort. Den offentliga tjänstesektorn har under en längre tid haft svårt att rekrytera, men bristtalen är relativt låga vid en jämförelse med övriga län i Sverige. Dock är det vissa sektorer som har det väldigt tufft att rekrytera. När områden som skola samt vård och omsorg inte lyckas hitta personal under längre perioder blir det allvarliga brister i kvalitet.

Arbetsgivarnas rekryteringsproblem kan bli en stor utmaning för länets arbetsmarknad framöver. Vakanstiderna för lediga platser ska hållas så korta som möjligt, samtidigt som den efterfrågade kompetensen inte går att få tag i. För att Sverige och länet ska kunna konkurrera med omvärlden måste arbetsgivarna få tag i rätt kompetens. När konjunkturen förväntas vara fortsatt stark och allt fler står längre ifrån arbetsmarknaden står vi inför en stor utmaning. Det kommer bli allt svårare att matcha det befintliga utbudet mot den efterfrågan som finns idag och i framtiden, särskilt med den demografiska utvecklingen som sker. För en effektivare matchning behöver Arbetsförmedlingen tillsammans med exempelvis näringslivet och kommunerna samarbeta och kartlägga problemen. Individer behöver motiveras och ges förutsättningar för att läsa vidare mot exempelvis bristyrken. Det är viktigt att man går ut i tid i skolorna och informerar om framtidens arbetsmarknad och vilka utbildningar som förväntas leda till jobb.

Arbetslösheten börjar samtidigt bli väldigt låg bland inrikes födda och framöver förväntas det till stor del vara utrikes födda som står för sysselsättningstillväxten. Det är viktigt att det budskapet når ut till alla som anställer personal och jobbar med kompetensförsörjning. Det är otroligt viktigt att deras kompetenser tas tillvara och att insatser sätts in för att kartlägga och validera kompetensen hos dessa personer. Arbetsgivarna behöver få veta vilken kompetens dessa individer har och ta tillfället i akt att anställa dem. Med en bättre integration av människor samt validering och komplettering av utbildningar skulle den bristsituation vi har kunna minska avsevärt. Här krävs snabbare och bättre insatser för att lära ut svenska språket och en mer effektiv process för att säkerställa en persons utbildningsnivå. Samtidigt måste man förstå att det kommer att ta tid, särskilt när så många kommer hit samtidigt. Det viktiga är att det sker på ett välplanerat och bra sätt som skapar hållbara lösningar. Goda exempel behöver också spridas för att ta lärdom av varandra och se att vissa lösningar är framgångsrika.

Matchning till utbildning är viktigt

Andelen inskrivna arbetslösa i Värmlands län som saknar gymnasial utbildning har ökat under flera år. Kraven på arbetsmarknaden har ökat och det ställs generellt krav på gymnasiekompetens för att få ett arbete. Arbetsuppgifter blir mer avancerade och det sker ständigt en utveckling inom de olika branscherna. En del pensionsavgångar ska ersättas av någon med högre kompetens. Därför är det viktigt att fler personer läser vidare efter gymnasiet. Det är också en stor del av utmaningen för länet, att få personer med kort utbildning att höja sin utbildningsnivå. För att skapa tillväxt i ett allt mer kunskapskrävande samhälle

krävs ett ständigt tillflöde av välutbildad arbetskraft. Det viktigaste är att få personer som saknar gymnasial utbildning att skaffa sig en sådan. Det är också viktigt att det finns nog många som vill läsa yrkesutbildningar på gymnasienivå. Det kommer finnas ett stort behov av personer som har utbildning inom exempelvis bygg, industri och vård. Därför är det viktigt att även motivera ungdomar att genomföra en gymnasieutbildning och att informera om att yrkesutbildade personer är efterfrågade. Chansen att bryta långa tider i arbetslöshet ökar med högre utbildning, då den enskilde individen stärker sin konkurrenskraft. Här behövs omfattande information om framtidens arbetsmarknad och alla olika vägar en person kan välja inom utbildningsvärlden.

En annan stor utmaning vad gäller utbildningsnivå är den grupp som saknar fullständig grundskola. Den gruppen växer successivt och i april 2017 utgjorde den 16 procent av samtliga inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen i länet. För denna grupp saknar Arbetsförmedlingen konkreta verktyg för att höja utbildningsnivån. Över åtta av tio inskrivna arbetslösa som saknar grundskoleutbildning är dessutom utrikes födda. Dessa individer behöver snabbt få hjälp och stöd för att få bra förutsättningar att träda in på arbetsmarknaden. Detta är ett område där arbetsmarknadspolitiken behöver samverka med utbildningspolitiken. För dem som inte har förutsättningar att läsa på gymnasial nivå behöver andra lösningar finnas. Det är viktigt att arbetsförmåga kan tas tillvara på olika sätt. Här kan mer praktisk utbildning vara ett alternativ för att få ut personerna på arbetsmarknaden.

Långa tider i arbetslöshet måste motverkas

Ett fortsatt viktigt område som måste prioriteras i Värmlands län är de grupper som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden. Andelen av alla inskrivna arbetslösa som ingår i dessa grupper har ökat successivt med åren och i dagsläget är det tre av fyra som ingår i de grupper som har en utsatt ställning. Ökningen har främst skett bland utomeuropeiskt födda, men även till viss del bland dem som saknar gymnasieutbildning. Det växande antalet är viktigt att ta tag i, vilket kräver stora resurser och aktiva insatser. Eftersom dessa personer generellt har det svårare att komma ut i arbete ökar också risken för långa tider i arbetslöshet. Detta är något som måste motverkas. Ju längre tid i arbetslöshet desto större är också risken att man blir kvar i arbetslöshet. För att effektivt ta tillvara både kompetenser och arbetsförmåga får det inte dröja med dessa människors etablering på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har en viktig roll genom att bland annat ha goda arbetsgivarkontakter för att ackvirera (hämta hem) lediga jobb och praktikplatser. Starkare nätverk på den lokala arbetsmarknaden är en viktig del i arbetet med att underlätta för dem att komma ut i varaktig sysselsättning. Arbetsgivarna behöver få veta vilken kompetens dessa personer kan erbjuda. Här ligger också ett ansvar på arbetsgivarna att verkligen ta tillvara den kompetens som finns och förstå vilka resurser dessa människor är.

Med tanke på att vissa branscher upplever en hög brist på kompetens är det viktigt att det skapas ett synsätt där man ser kompetensen som finns hos personer med en utsatt ställning på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har även olika insatser för att rusta individen för arbetslivet. Exempelvis finns det arbetsmarknadsutbildningar, arbetspraktik och olika former av subventionerade anställningar. Det är viktigt att förstå den stora utmaningen att dessa grupper växer, men också se möjligheterna. Det behövs kartläggning av vad dessa människor kan erbjuda för kompetenser och vad arbetsmarknaden efterfrågar. I vissa fall krävs det stora insatser, men i andra fall kanske det bara räcker med att personen får lära sig svenska.

Bilagor

Bilaga 1. Metod och urval

Historia och syfte

Arbetsförmedlingen har gjort prognoser sedan 1960-talet. Den nuvarande metodiken infördes i mitten av 1990-talet. Samtidigt infördes ett enhetligt intervjuformulär. Sedan dess har intervjuformuläret utvecklats och antalet frågor har blivit fler.

Syftet med prognosarbetet är att ge Arbetsförmedlingen detaljerad kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden, vilket är viktigt för förmedlingens arbete med vägledning. Prognosarbetet stödjer på så sätt Arbetsförmedlingens kärnuppgift som är att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Det sammanställda materialet är också ett viktigt underlag för planeringen av verksamheten på såväl lokal som central nivå. Ytterligare ett viktigt syfte med Arbetsförmedlingens prognoser är att informera och påverka externa aktörer. Arbetsförmedlingen publicerar en nationell och 21 regionala prognoser två gånger per år, i juni och december.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på intervjuer med ett mycket stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Intervjuerna görs av arbetsförmedlare och svaren inhämtas genom samtal med arbetsgivarna vid ett besök eller per telefon. Motivet till detta arbetssätt är att den ansvarige arbetsförmedlaren ska ha möjlighet att ställa följdfrågor, bland annat för att minska risken för missförstånd kring frågornas syfte och innehåll.

Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömningar om efterfrågan på varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagets kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, bristyrken samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen för sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning.

Resultaten av intervjuundersökningen utgör den viktigaste källan till prognosbedömningarna. En analys och sannolikhetsbedömning av svaren görs dock även med hjälp av annan statistik och med hänsyn till andra faktorer som påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden.

Urval och svarsfrekvenser

Basen för Arbetsförmedlingens prognoser är intervjuer med ett representativt urval av arbetsställen^[3] hämtade från Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister. Från och med 2013 avser urvalen arbetsställen med minst fem anställda. För arbetsställen med fler än

^[3] Med arbetsställe avses ett företags lokala arbetsplats.

100 anställda är undersökningen en totalundersökning. Urvalet är stratifierat utifrån näringsgren (enligt SNI 2007), arbetsställestorlek^[4] och region. Samma urval används normalt i ett år (två prognostillfällen) innan det byts ut mot ett nytt. Urvalet är anslutet till SCB:s Samu-system.

För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen stort vilket gör att tillförlitligheten totalt sett bedöms som god. I den senaste undersökningen ingick 640 arbetsställen inom det privata näringslivet i Värmlands län och svarsfrekvensen blev 85,3 procent. Det sker även intervjuer med representanter för olika verksamhetsområden i landets samtliga kommuner och landsting samt med ett antal statliga arbetsgivare. I den senaste undersökningen ingick 126 offentliga arbetsgivare i urvalet i Värmlands län och svarsfrekvensen uppgick till 96,8 procent.

^[4] Urvalet är fördelat på följande storleksklasser: 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100- anställda.

Bilaga 2. Definitioner

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för näringslivet

Arbetsförmedlingens konjunkturindikator visar arbetsgivarnas bedömningar av hur efterfrågeläget kommer att utvecklas under de kommande 6 månaderna. Indikatorn bygger på underlag från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning och presenteras för det privata näringslivet. Värdet 100 motsvarar det historiska genomsnittet, och indikerar därmed ett normalt förväntningsläge. Värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

Nettotal

Nettotalen är ett mått på arbetsgivarnas förväntningsläge. Talen beräknas som den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer att öka minus den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan kommer att minska.

Inskrivna arbetslösa

Inskrivna arbetslösa är summan av öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd. Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik tillhör inte Sveriges officiella statistik. Den officiella arbetslöshetsstatistiken redovisas av Statistiska centralbyrån (SCB) i deras Arbetskraftsundersökning (AKU).

Registerbaserad arbetskraft

Den registerbaserade arbetskraften utgörs av:

1. Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS).
2. Öppet arbetslösa (inskrivna på Arbetsförmedlingen).
3. Personer i program med aktivitetsstöd (inskrivna på Arbetsförmedlingen).

Den registerbaserade arbetskraften används för att redovisa andelen arbetslösa i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Samtliga uppgifter avser åldersgruppen 16-64 år.

Bilaga 3. Befolkningens åldersstruktur

Befolkningen i respektive kommun indelat på åldersgrupper

Kommun	18-64 år		65+ år		80+ år	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Arvika	14629	56%	6521	25%	1862	7%
Eda	4832	57%	2075	24%	594	7%
Filipstad	6003	55%	2886	26%	806	7%
Forshaga	6347	55%	2644	23%	634	6%
Grums	5068	56%	2288	25%	565	6%
Hagfors	6648	56%	3426	29%	981	8%
Hammarö	8818	56%	3011	19%	717	5%
Karlstad	55186	61%	18130	20%	4995	6%
Kil	6500	55%	2811	24%	678	6%
Kristinehamn	13823	56%	6284	25%	1664	7%
Munkfors	2 045	55%	1 059	28%	347	9%
Storfors	2 236	55%	1 090	27%	246	6%
Sunne	7 728	58%	3 197	24%	890	7%
Säffle	8 556	55%	4 145	27%	1 219	8%
Torsby	6 754	56%	3 335	27%	989	8%
Årjäng	5 616	56%	2 403	24%	645	6%
Länet	160 789	58%	65 305	23%	17 832	6%
Riket	5 941 889	59%	1 976 857	20%	506 894	5%

Källa: SCB, Befolkningsstatistiken 2016

Bilaga 4. Arbetslöshetens sammansättning

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft i respektive grupp, genomsnitt av kvartal 4 2016 och kvartal 1 2017, Värmlands län

Kommun	Totalt 16-64 år	Kvin- nor	Män	Unga 18-24 år	Äldre 55-64 år	Inrikes födda	Utrikes födda	Utbildning		
								Högst för- gymn- asial	Gym- nasial	Efter- gymn- asial
Kil	6,7	6,2	7,1	14,9	5,8	5,7	21,3	16,8	6,6	3,6
Eda	7,3	5,9	8,7	9,1	4,7	4,5	19,3	13,2	5,5	8,2
Torsby	8,0	6,3	9,5	14,6	4,0	4,1	35,9	22,2	5,2	8,5
Storfors	13,2	10,4	15,4	22,8	9,1	6,3	46,3	28,6	8,4	13,8
Hammarö	4,3	4,0	4,5	13,5	4,1	3,6	13,9	15,5	4,8	2,4
Munkfors	11,3	10,1	12,3	17,3	8,3	7,3	46,3	25,1	7,6	15,8
Forshaga	7,6	6,3	8,7	16,3	6,5	5,8	27,8	21,6	6,2	5,6
Grums	9,9	8,7	11,0	19,4	4,4	7,0	38,5	24,0	7,6	6,5
Årjäng	6,9	5,6	8,1	10,6	4,9	4,0	22,2	14,9	4,9	7,1
Sunne	6,8	5,5	7,9	12,6	4,8	4,4	33,4	15,7	6,1	5,1
Karlstad	7,7	6,8	8,5	11,9	6,6	5,5	22,5	25,1	8,0	4,3
Kristinehamn	13,5	11,9	14,9	21,4	8,5	7,1	50,8	35,0	9,8	9,9
Filipstad	15,7	12,6	18,4	25,8	7,5	5,5	61,9	40,1	8,0	15,3
Hagfors	8,4	6,3	10,1	10,9	5,9	4,5	37,8	25,3	5,9	7,9
Arvika	7,1	5,8	8,3	13,4	4,4	4,8	24,7	19,6	6,0	4,8
Säffle	13,1	12,5	13,6	22,2	7,3	6,8	57,0	37,5	9,1	10,2
Länet	8,6	7,4	9,8	14,8	6,1	5,4	32,2	25,3	7,2	5,7
Riket	7,7	7,1	8,3	11,3	6,3	4,2	22,3	22,6	6,3	5,1

Källa: Arbetsförmedli

ngen och SCB (RAMS)

Fakta om prognosen

Arbetsmarknadsutsikterna för Värmlands län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser kan du läsa mer om vårt prognosarbete. Där hittar du även arbetsmarknadsutsikter för alla län och för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbapplikation *Yrkeskompassen*. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Där beskriver vi jobbmöjligheterna det närmaste året för nära 200 yrken. Dessa yrken täcker tillsammans cirka 80 procent av arbetsmarknaden. För drygt hälften av yrkena bedöms även jobbmöjligheterna under de närmaste fem och tio åren.

I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå.

I broschyren *Jobbmöjligheter*, som publiceras länsvis, presenteras yrkesprognoser på regional nivå.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenterar vi i december 2017.